Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 28 октябрь
ЯКШАНБА
№ 247 (5.040).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

ЗАФАРНОМА

ҚИРОВ

Сирдарё этагида жойлашган «ССЖИ 60 йиллиги» давлат хўжалиги заршунослари пахта тайёрлаш йиллик режаси бажарилгани ҳақидаги ҳужжатга имзо чекдилар. Қўриқ майдоннинг ҳар гектаридан 23 центнердан оқ олтин йиғиштириб олинди. Ватан хирмонига 4.100 тоннадан зиёд қимматбаҳо саноат хом ашёси ҳадя этилди. Ялпи ҳосилнинг 100 фоизи юқори навларга сотилди.

Нурматжон Турдиматов бошқараётган «Қаҳрамон» бўлими пахтакорлари зафар маррасини хўжаликда биринчи бўлиб забт этишганди. Ҳозирга қадар бу ерда режа 110 фоиз уддаланди. Улардан сўнг «Гулистон» (бошқарувчиси Исроил Бобиров) ва «Ленинобод» (бошқарувчиси Назир Болтабоев) бўлимлари дастлабки довондан ошдилар. Мазкур жамоаларда мутаносиб равишда 665 ва 1.475 тонна пахта тайёрланди.

Хўжаликда 26 та бригаданинг 18 тасида мажбурият ҳисобига оқ олтин топширилмоқда. Мажидхон Муродов, Ўктамжон Турдиев, Анваржон Бозоров, Ғуломжон Шерматов, Турсунали Деҳқонов бошлиқ жамоаларда ҳосилдорлик 33—38 центнерга етди.

Йиғим-теримни механизациялаш йўлида дадил қадам қўйилгани ана шу муваффақиятни таъминлашда муҳим аҳамият касб этди. Мавсумда 18 та зангори кема унумли ишлатилди. Улар билан 1.110 тоннадан ортиқ хом ашё саранжомланди. Олимжон Эргашев, Мўминжон Аҳмедов, Қурбонали Ҳидиров ва Иброҳимжон Рашидов каби суворийлар ўз агрегатларини моҳирона бошқариб, 120—170 тонналик хирмон уйдилар.

Давлат хўжалиги миришкорлари яна 200 тонна пахта йиғиштириб олиш, ялпи ҳосил салмоғини 4.300 тоннага етказиш ниятида йиғим-теримни давом эттиришаяпти. Айни пайтда келгуси йил ҳосилига замин яратишга тараддуд кўрилмоқда.

ТЎРТКЎЛ

«Дастлабки марра эгалланди. 3.730 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 25 центнердан юқори нав пахта саранжомланди. Унинг 70 фоизи бункерлардан тўкилди», — дейилади Максим Горький номли давлат хўжалиги пахтакорларининг ғалаба ҳужжатида.

Йиғим-теримда машиналарга таянилгани, механизаторлар ва теримчиларнинг унумли меҳнат қилганликлари, кўнгилли ҳордиқ учун қулай шароит яратилгани, терилган пахтага оширилган нархда ҳақ тўлангани, ғолиблар ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантириб борилгани туфайли суръатга суръат қўшилди. Пировардида йиллик режа бултургидан илгари бажарилди.

ПАЙАРИҚ

Жорий йил «Партия XXII съезди» жамоа хўжалиги пахтакорлари учун қувончли келди. Улар эрта баҳорда яхши ният билан 1.000 гектар ерга барака уруғи қадашганди. Тўлиқ гектарлар ҳосил қилингач, ғўза қатор ораларига агротехника қоидалари асосида ишлов берилди. Ҳар туп ниҳолга қалб қўри, кўз нури бахшида этилди. Оқибатда жами майдонда нафақат режани, балки мажбуриятни қоплайдиган даражада мўл ҳосил тўпланди.

Йиғим-терим бошлангунга қадар техника воситалари бекаму кўст қўлдан чиқарилди, йўллар ва хирмонжойлар тартибга келтирилди, пайкаллар чети тозаланди. Ғўзани баргсизлантириш қисқа муддатда сифатли амалга оширилди. Бу тадбирларнинг барчаси мавсумни уюшқоқлик билан ўтказишни таъминлади. Меҳнат аҳли хирмонга 3.000 тоннадан кўпроқ оқ олтин топшириб, йиллик режани районда биринчилар қаторида бажарди. Ҳосилдорлик 36 центнердан ошди. Бу ютуққа Турсун Ёлғошев, вилоят кенгашининг депутати Маман Ёдгоров, Ўролбой Назаров ва Раҳмат Холиқов бошлиқ бригадалар салмоқли ҳисса қўшдилар.

Далаларда йиғим-терим давом этмоқда. Шу билан биргаликда пайкалларни тозалаш, кузги-қишки тадбирларни амалга ошириш диққат марказида турибди.

ЭЛЛИКҚАЛЪА

Районда пахта тайёрлаш йиллик режасини бажарган жамоалар сони кун сайин кўпаймоқда. Куни кеча Охунбобоев номли давлат хўжалиги пахтакорлари маррадан ўздилар. 1.930 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 25,5 центнердан ҳосил етиштирилди. Қабул пунктига 4.934 тонна оқ олтин етказиб берилди.

Меҳнат муваффақиятига дала гвардиячилари муносиб ҳисса қўшдилар. Ялпи ҳосилнинг асосий қисми бункерлардан тўкилди. Беллашувда Қосимбой Жуманиёзов, Сапарбой Раҳимов, Рўзмамат Романов каби суворийлар ўзларини кўрсатишди.

Уларнинг ҳар бири бугунгача 118—125 тонна пахта териб, хирмонга барака киритди.

Мавсум дабдабаларсиз, шовқин-суронларсиз, аммо ҳамжиҳатлик ва уюшқоқлик билан ўтди. Қўлда терилган пахтанинг бир килограммига 25 тийин, машинада саранжомланган оқ олтиннинг ҳар тоннасига 10 сўм иш ҳақи тўлангани ҳаммани пахтазорга отлантирди. Ўнлаб чеварлар 5—8 тонналик хирмон уйиб, бошқаларга ибрат кўрсатдилар. Қатор бригадаларда эса ҳосилдорлик 28—32 центнерни ташкил этди.

Заршунослар режага қўшимча 350 тонна пахта тайёрлашга сўз беришган.

Қоракўл районидаги «Янги ҳаёт» жамоа хўжалигида бу йил ялпи ҳосилнинг асосий қисми машиналар ёрдамида йиғиштириб олинди. Бунда айниқса механизатор Бобоқул Авезов ўзини кўрсатди. У мавсумда бункердан 160 тонна пахта тўкди.

СУРАТДА: илғор суворий Бобоқул Авезов.

Ҳ. ҚУРБОНОВ олган сурат.

Тошлоқ районидаги Куйбишев номли жамоа хўжалигида йиғим-теримда ўнлаб кўпмингкилограммчилар фидокорлик намуналарини кўрсатишди. Хосиятхон Холбоева — улардан бири. Бу чевар кунига 130—150 килограмм пахта териб, ҳозиргача 8 тонналик хирмон уйди.

СУРАТДА: пешқадам теримчи Хосиятхон Холбоева.

А. ҚОСИМОВ олган сурат.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи Президентининг фармони

Фуқаролар жамғармаларини ССЖИ Жамғарма банки муассасаларида сақлашдан манфаатдорлигини ошириш тўғрисида

ССЖИ Олий Кенгаши томонидан маъқулланган халқ хўжалигини барқарорлаштириш ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг асосий йўналишларига мувофиқ ҳамда фуқаролар ўз жамғармаларини ССЖИ Жамғарма банки муассасаларида сақлашдан манфаатдорлигини ошириш, омонат қўювчиларнинг манфаатларини ҳимоя қилишни таъминлаш мақсадида **қарор қиламан:**

1. ССЖИ Жамғарма банкининг давлат мақоми сақлаб қолинсин ва фуқароларнинг жамғармаларига давлат кафолати тасдиқлансин.

2. ССЖИ Жамғарма банки муассасаларида аҳоли қўйган муддатли омонатларга тўланадиган фойда фоизи миқдори омонат қанча муддатга қўйилишига қараб 1990 йил 1 ноябрдан бошлаб оширилсин.

ССЖИ Давлат банки ва ССЖИ Жамғарма банки фойда фоизининг аниқ миқдорини белгилаб қўйсинлар.

3. ССЖИ Жамғарма банки аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини оширишни таъминласин, кўрсатилаётган хизмат соҳасини кенгайтириш, фуқароларнинг банд бўлмаган пулларини жалб этишнинг янги шаклларини оммалаштириш, нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилишни ривожлантириш ҳамда аҳолига қарз бериб туриш практикасини такомиллаштириш чораларини кўрсин.

4. ССЖИ Молия вазирлиги ва ССЖИ Жамғарма банки янги фойда сиёсатини ҳисобга олиб, 1982 йилда чиқарилган давлат ички ютуқлари займи ва ССЖИ Жамғарма банки сертификати шартларини ўзгартирсинлар.

5. ССЖИ Давлат банки 1990 йил 1 ноябрдан бошлаб корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг банкка қўйган маблағларига ва уларга бериладиган қарзларга фойданинг янги миқдорини жорий этсин.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил, 25 октябрь.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг қонуни

ССЖ Иттифоқининг қонунлари ва бошқа қонун ҳужжатлари амал қилишини таъминлаш тўғрисида

Иттифоқдош жумҳуриятлар давлат ҳокимияти олий органларининг қабул қилинган давлат мустақиллиги тўғрисидаги декларацияларига асосланган қонунларни тайёрлаш фаолияти жумҳуриятларнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамламоқда, уларнинг мустақиллигини ҳақиқий мазмун билан тўлдирмоқда.

Шу билан бир вақтда иттифоқдош жумҳуриятлар давлат органларининг ССЖ Иттифоқи давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий органлари ўз ваколатлари доирасида чиқарган умумиттифоқ қонунларини ва ўзга ҳужжатларни амалга оширишдан бош тортиш ҳоллари кўпайди. Ана шу ҳужжатлар тегишли иттифоқдош жумҳуриятлар ҳудудида амал қилиши учун дастлабки шартларни — умумиттифоқ ҳужжатларини жумҳурият олий органлари ратификация қилиши ёки тасдиқлашини мустаҳкамлаб қўйишга уринмоқдалар. Айрим иттифоқдош жумҳуриятлар ССЖ Иттифоқининг «ССЖ Иттифоқи билан федерация субъектлари ўртасидаги ваколатларни фарқлаб қўйиш тўғрисида»ги 1990 йил 26 апрелдаги қонунига зид равишда умумиттифоқ қонунлари ва ССЖИ ҳукуматининг қарорлари, агар уларнинг фикрича, ана шу ҳужжатлар мазкур жумҳурият ёки минтақа ҳуқуқлари ва манфаатларини бузса ўз ҳудудларида уларнинг амал қилишини тўхтатиб қўйиш мумкинлигини маълум қилдилар. Бу билан ССЖИ суверенитетига, бутун мамлакат ҳудудида ССЖИ қонунларининг устун туришига путур етказилмоқда, бу эса қайта қуриш сиёсатининг ўзагини ташкил этадиган иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий-маданий тадбирлар бажарилишини барбод этишнинг асосий сабабларидан биридир. Корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг кўпгина раҳбарлари шартномавий мажбуриятларни бажариш учун тегишли чораларни кўрмаётирлар, бу эса хўжалик алоқаларининг бузилишига олиб келмоқда.

ССЖИ қонунлари ҳамда ССЖ Иттифоқи давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий органларининг ўз ваколатлари доирасида чиқарган ўзга ҳужжатлари сўзсиз бажарилиши, халқ хўжалигини барқарорлаштириш, бозор иқтисодиётига ўтиш учун шароит яратиш мақсадида Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи Олий Кенгаши янги Иттифоқ шартномаси тузилгунга қадар **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

(Давоми иккинчи бетда).

ҒОЛИБЛАР САФИДА

Денов районидаги «8 Март» жамоа хўжалиги пахтакорлари пахта тайёрлаш йиллик режасини районда биринчилар қаторида адо этдилар. Мавжуд 1.027 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 34 центнердан ҳосил олинди. Давлатга 3.500 тонна юқори нав оқ олтин сотилди.

Ана шу меҳнат муваффақиятини қўлга киритишда Х. Хўжамбердиев, У. Қурбонов, Х. Маматраҳимов, О. Эшмирзаев, Н. Мирзаев, С. Абраев, М. Мелиқулов бошлиқ бригадаларнинг ҳиссаси катта. Бу жамоаларда ҳосилдорлик 34—38 центнерни ташкил этди.

Механизаторлар баҳсида эса Э. Каримов, Ғ. Мирзаев, А. Хўжамуродов, Х. Эшмирзаев ва М. Аҳмедовларга ҳеч ким бас кела олмади. Уларнинг ҳар бири измидаги агрегатни моҳирлик билан бошқариб, бункердан 80—100 тоннадан оқ олтин тўкди.

Хўжалик пахтакорлари ўз имкониятларини чамалаб кўриб, ҳосилдорликни 40 центнерга етказишга сўз беришган.

Ў. БЕКМУРОДОВ.

ОЛТИН КАРВОН

Дўстлик райони пахтакорлари хирмонга 56.300 тонна ўрнига 58.000 тоннадан ортиқ пахта топшириб, йиллик режани Жиззах вилоятида биринчилар қаторида бажардилар. Бунда Ленин номли давлат хўжалигининг арзигулик ҳиссаси бор.

— Хўжалигимиз деҳқонлари Ватан хазинасига қарийб 11 минг тонна оқ олтин тортиқ қилдилар, — деди биз билан суҳбатда директор Раймқул Есенқулов. — Ҳосилдорлик 30 центнерни ташкил этди. Далаларда терим суръати сусайгани йўқ. Айниқса, коммунист Ашурали Холматов бошқараётган «Механизатор» кооперативи заршуносларининг ишлари қизғин.

Пахтачиликни механизациялаш эвазига йил сайин ҳосилдорликни ошириб бораётган мазкур бўлимнинг Қувноқ Бургутов бошлиқ звеноси азаматлари ўтган йили 95 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан оқ олтин йиғиштириб олишганди. Улар жорий йил бошида ана шу кўрсаткични 35 центнерга етказиш юзасидан мажбурият қабул қилишди.

Зўр меҳнат эвазига барча пайкалларда мўл ҳосил етиштирилди. Уни саранжомлаш тадбирлари уюшқоқлик билан ўтказилди. Натижада режа беш иш кунида адо этилди.

Қувноқ Бургутов 23 йил аввал чўлга келганди. Ҳалоллиги, меҳнатсеварлиги билан хўжаликнинг биринчи директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, марҳум Мамажон Дадажоновнинг назарига тушди. «Москвич» енгил автомашинаси билан мукофотланди. У Мамажон Дадажоновнинг тавсиясига кўра бўлимга бошчилик қилди. Ленин орденига сазовор бўлди. Турмуш ўртоғи билан биргаликда 10 нафар фарзандни тарбияладилар. Ҳозир ўғил-қизлари совхоз ишлаб чиқаришининг турли соҳаларида фидокорона меҳнат қилишаяпти. Бири агроном, иккинчиси бухгалтер, қолганлари шофёр, тракторчи, сувчи.

Уч йилдирки, Қувноқ Бургутов бошлиқ звено ижара пудратида ишламоқда. Самара қувончли. Улар бу йил айниқса катта даромад олишни мўлжаллашаяпти.

У каби иш усталари давлат хўжалигида ҳам, «Механизатор» кооперативида ҳам кўп. Ашурали Холматов бошлиқ кооператорлар 1.310 гектар майдондан 3.555 тонна пахта топшириб, йиллик маррани барвақт забт этишди. Ҳозир улар ялпи ҳосил салмоғини 3.685 тоннага етказиш иштиёқида ғайрат кўрсатмоқдалар.

— Ишчи кучи кам бизнинг шароитимизда машиналарга таянилмаса, муродга етиш қийин, — деди бўлим бошқарувчиси Ашурали Холматов. — Далаларда 33 та агрегат тўла қувват билан ишлатилди. Илҳом Суяров, Жўрақул Ширинов, Мўмин Умаров каби механизаторларнинг ҳар бири 120—160 тоннадан пахта териб, хирмонга барака киритдилар.

Йиғим-терим давом этмоқда. Энди далаларда зангори кемалар билан бирга кўсак териш ва чувиш механизмлари ҳам кўзга ташланаётир. Оқ олтин ортилган карвонлар эса тайёрлов пункти томон ошиқишмоқда.

Соҳиб НАЗАР.

Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгашида

ЕРНИ СИФАТЛИ ТАЙЁРЛАШ— МЎЛ ҲОСИЛ ГАРОВИ

Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши Раёсатининг 26 октябрда бўлиб ўтган мажлисида 1991 йил ҳосилига замин тайёрлаш учун кузги-қишки ишлар қандай бораётганлиги кўриб чиқилди.

Мажлисда қишлоқ меҳнаткашлари яна бир неча кундан сўнг пахтани йиғиб-териб олишда беш миллион тонналик маррани эгаллашлари таъкидланди. Бу шак-шубҳасиз муваффақият фақат қулай об-ҳаво шароитининг натижаси бўлиб қолмай, биринчи навбатда жумҳурият халқ хўжалигининг ушбу энг муҳим тармоғида амалга оширилган туб ўзгаришларнинг натижасидир. Буйруқбозлик-маъмуриятчилик системасидан воз кечиш, хўжаликларнинг ҳуқуқларини кенгайтириш, пахта харид нархи ва пахтани териб олиш учун тўланадиган ҳақнинг оширилганлиги бу йилги терим мавсумида ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди. Шу сабабли келгуси йил ҳосилига мустаҳкам замин тайёрлаш ҳозирги пайтда ғоят муҳим аҳамиятга молик вазифадир.

Раёсат мажлисида таъкидландики, илғор хўжаликларнинг иш усули тадбирлар мажмуини энг яхши агротехника муддатларида жадал ўтказиш қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштиришни, ҳосилнинг тез етилишини таъминлашини кўрсатмоқда. Шунинг учун ҳам ерга зарур миқдорда маҳаллий ва маданий ўғит солиб, 20 ноябргача шудгор қилиб қўйиш зарур. Ерларни яхши текислаб, шўрни қисқа муддатда сифатли ювиш керак. Бу ишда жумҳурият ҳар бир вилоятининг ўзига хос жиҳатларини ҳисобга олиш, 1991 йил ҳосили учун қатъий илмий асосда замин тайёрлаш муҳимдир.

Ҳозироқ 300 минг гектардан ортиқ ер шудгор қилиб қўйилганлиги таъкидлаб ўтилди. Кузги-қишки тадбирларни ҳар томонлама ўтказиш учун ҳамма районларда етарли миқдорда ўғит ва техника мавжуд.

Қишлоқ меҳнатчилари моддий манфаатдорлигини ошириш бу ишларни муваффақиятли бажаришнинг ҳал қилувчи шартларидан биридир. Механизаторларга ҳайдалган ҳар гектар ер учун 10 сўмгача, сифатли шўр ювиш учун ҳар гектарига 8 сўм тўлаш тавсия этилди. Бошқа турдаги ишларга ҳам ҳақ тўлашни кўпайтириш таклиф қилинди.

Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши Раёсатининг мажлисида бригада бошлиқлари ва ижарачиларнинг тутган ўрни тўғрисидаги масала батафсил кўриб чиқилди. Айни шулар, айни ўрта бўғин командирлари етиштирилаётган қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлиги ва сифатини оширишга бебаҳо ҳисса қўшишлари мумкин ва лозим. 10 ноябргача бригадирлар сайловини тугаллаш, ижарачилар билан шартномалар тузиш ва уларга ер участкаларини бириктиб қўйиш зарур, бунда улар кузги-қишки ишлар билан шуғулланаётган жамоаларга бошчилик қилишлари эътиборга олиниши лозим.

Ҳозирги вақтда энг муҳими хўжалик ички тузилмаларини бузиш эмас, балки инсоннинг қалбидаги фикрни ўзгартиш эканлиги таъкидланди. Одамларни самарали ишлашга ўргатиш, ўзлари танлаган иш фақат моддий неъматларгина келтириб қолмай, маънавий жиҳатдан қониқиш ҳосил қилишига ҳам эришиш лозим.

Шунинг учун ҳам ишларни ҳисобга олиб боришнинг чек системаси бундай вазиятда иш беради, бундай система жорий этилганда, қишлоқ меҳнатчилари таннархи арзон мўл ҳосил етиштиришдан жуда манфаатдор бўладилар. Ишни ташкил этишнинг бу шакли бригадалар вв участкаларга ишнинг барча босқичларида қанча харажат бўлганлигини аниқ билиш, фойдани бехато режалаштириш имконини беради.

Бунга эришиш учун ҳозир жумҳуриятнинг барча вилоятларида бригадирлар, агрономлар ва хўжалик раҳбарларининг ўқувини ташкил этиш лозим. Бозор муносабатларига ўтиш шароитларида чек системасини ҳамда меҳнатни ташкил этишнинг бошқа шаклларини жорий этиш юзасидан лекциялар ўқишга фақат жумҳурият пойтахтидан эмас, мамлакатнинг бошқа минтақаларидан ҳам таниқли олимлар ва мутахассисларни таклиф этиш зарур. Бу мақсадларга сарфланган маблағ салмоқли фойда тариқасида қайтади.

Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши Раёсати мажлисида Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов сўзга чиқди.

Муҳокама қилинган масала юзасидан Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгашининг қарори қабул қилинди.

(ЎзТАГ).

ЎЗАРО ҲАМЖИҲАТЛИК ВА МАНФААТДОРЛИК

М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ МАДРИДГА ТАШРИФИ

МАДРИД, 26 октябрь. (ТАСС махсус мухбирлари **В. Малишев, В. Решетилов, Р. Серебренников, В. Чуксеев, В. Шеховцов).** Мадриднинг Барахас аэропортида ССЖИ ва Испания давлат байроқлари ҳилпираб турибди — Испания қироли Хуан Карлос 1 таклифига биноан ССЖИ Президенти М. С. Горбачев бугун бу ерга уч кунга расмий ташриф буюрди. Унга Э. А. Шеварднадзе, Л. А. Воронин, Н. А. Назарбоев, А. С. Черняев, С. К. Романовский ҳамроҳлик қилмоқдалар.

Самолёт пиллапояси ёнида Совет Президентини Испания ҳукуматининг раиси Филипе Гонсалес, ташқи ишлар вазири Франсиско Фернандес Ордоньес, Испаниянинг ССЖИдаги элчиси Хосе Куэнка, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Сўнгра совет раҳбари ва унга ҳамроҳ бўлиб келган кишилар Испаниянинг алоҳида мўътабар меҳмонларига ажратилган қароргоҳ — Пардо саройига йўл оладилар. Расмий кутиб олиш маросимини шу ерда ўтказиш режалаштирилган. М. С. Горбачев у ерга машинада, ҳамроҳлари эса вертолётларда жўнаб кетадилар.

Машиналар карвони Мадрид кўчаларидан ўтиб бораётганида Совет давлатининг бошлиғини пойтахт аҳолиси самимий табриклаб турди. Бундай ташрифлар тарихий деб аталади, ҳақиқатан ҳам Совет раҳбарининг Испанияга қилган ҳозирги сафари иккала мамлакат ўртасидаги муносабатлар тарихига киради. Испания биринчи бор Совет давлатининг бошлиғини қабул этмоқда, қадимий Мадрид узра биринчи бор мамлакатимизнинг Қизил байроқлари илиб қўйилган.

Совет раҳбари Испанияда самимият ва дилхушлик билан кутиб олинаётганининг яна бир боиси ССЖИ Президентининг испанлар орасидаги машҳурлигидир. «Диарио-16» газетаси ўтказган сўров маълумотларига кўра, мамлакат аҳолиси М. С. Горбачевни «тинчлик учун ҳаммадан кўра кўп иш қилган раҳбар» деб ҳисобламоқда. У Испаниядаги энг мўътабар мукофот — қирол Хуан Карлос 1 нинг ўғли, тахт вориси Астурия шаҳзодаси мукофотининг соҳибидир. Халқаро ҳамкорлик ва халқлар ўртасида ҳамжиҳатлик соҳасидаги катта хизматлари учун унга мана шу мукофот берилган. Шу сўров натижаларига қараганда, испанларнинг аксарияти Совет Иттифоқида ўтказилаётган қайта қуришни ижобий воқеа деб ҳисобламоқда.

Пардо саройида М. С. Горбачев билан Р. М. Горбачевани Испания қироли Хуан Карлос 1 ва қиролича София кутиб оладилар. ССЖИ ва Испаниянинг давлат мадҳиялари ижро этилади, артиллерия салюти гумбурлайди. Совет Президенти билан Испания қироли қирол гвардияси фахрий қоровули сафини айланиб ўтадилар. Сўнгра М. С. Горбачев ва Хуан Карлос 1 рафиқалари билан биргаликда махсус минбарга чиқадилар. Уларнинг олдидан қадимий жозибадор либослардаги фахрий қоровул отрядлари юриб ўтади. Тантанали кутиб олиш маросимидан кейин иккала давлат раҳбарларининг қисқача суҳбати бўлди. Ташриф режаси жуда тиғиз. Мухтасар расмий кутиб олиш маросимдан кейиноқ

(Давоми 2-бетда).

ЎН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИ УЧИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг учинчи сессияси 1990 йил 29 октябрь куни соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси мажлислар залида очилади.

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари бугун, 28 октябрь куни эрталаб соат 10 дан 19 гача Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши Раёсатида рўйхатга олинадилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ГУРУҲЛАРИ ВАКИЛЛАРИ КЕНГАШИНИНГ ҚАТНАШЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари гуруҳлари вакилларининг кенгаши эртага, 29 октябрь куни эрталаб соат 9 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг кичик мажлислар залида бўлади.

Газетхонларга

Йўриқноманинг эътиборингизга ҳавола этилаётган лойиҳаси КПСС XXVIII съезди топшириқларига мувофиқ тайёрланган. КПСС Марказий Комитетининг Котибияти ва Марказий Назорат комиссиясининг ҳайъати коммунистлардан ҳамда ушбу ҳужжатга қизиққан барча кишилардан ўз мулоҳазаларини ва таклифларини бевосита КПСС Марказий Комитетига ёки Марказий Назорат комиссиясига ёки бошқа партия комитетига юборишни сўрайди.

Лойиҳа

КПССда САЙЛОВ ЎТКАЗИШ ВА САЙЛАБ ҚЎЙИЛАДИГАН ОРГАНЛАР ТАРКИБИДАН ЧАҚИРИБ ОЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА ЙЎРИҚНОМА

Умумий қоидалар

1. Партияда раҳбарлик қилувчи (партия йиғилишларидан ташқари), ижро этувчи ва назорат қилувчи органлар сайлаб қўйилади.

2. Бошланғич ва цех партия ташкилотларининг ҳисобот-сайлов йиғилишлари партия бюросини сайлайди, партия аъзоларининг сони 15 кишидан кам бўлган партия ташкилотларида эса котиблар ва уларнинг ўринбосарларини сайлайди. Ўз ички тузилишида КПССга аъзолик билан боғлиқ масалаларда бошланғич ташкилот ҳуқуқига эга цех ташкилотлари бўлган бошланғич партия ташкилотларида партия комитетлари йиғилишларда ёки конференцияларда сайланади. Йиғилишларда ва конференцияларда коммунистларнинг хоҳишига кўра бошланғич партия ташкилотларининг назорат (тафтиш) комиссиялари сайланади. Партия гуруҳларида партия гуруҳининг ташкилотчиси ва зарур бўлган тақдирда, ўринбосари сайланади.

Район, шаҳар, округ, вилоят, ўлка, мухтор жумҳуриятларнинг жумҳурият партия конференциялари, иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг съездлари тегишли комитетларни ва назорат комиссияларини сайлайди.

Барча даражадаги партия комитетларининг котиблари, назорат комиссияларининг раислари тегишли йиғилишларда, конференцияларда ва съездларда ёки делегатларнинг хоҳишига кўра, партия комитетлари ва назорат комиссияларининг пленумларида бир вақтнинг ўзида ана шу органларга аъзо қилиб сайланадилар.

Партия комитети котиблари ёки назорат комиссияларининг раислари ўрни бўшаб қолган тақдирда ҳисобот ва сайловлар оралиғидаги даврда сайлаб қўйиладиган тегишли органларнинг пленумларида қайта сайлов ўтказилади (агар конференция съезд) бошқача йўлни кўзда тутмаган бўлса).

3. Ҳисобот-сайлов йиғилишлари, конференциялари, съездлар уларда сайланадиган ижрочи ва назорат органлари ваколатларининг муддати тугаганидан сўнг ўтказилади:

— партия аъзолари сони 15 кишидан кам бўлган бошланғич, цех партия ташкилотларида ва партия гуруҳларида — коммунистларнинг йиғилишларида белгилаб қўйиладиган муддатда, бошқа бошланғич ва цех партия ташкилотларида — икки-уч йилда бир марта;

— район, шаҳар, округ, вилоят, ўлка партия ташкилотларида, мухтор жумҳуриятларнинг жумҳурият партия ташкилотларида — беш йилда бир марта.

Иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг марказий ижрочи ва назорат қилувчи органлари уларнинг съезди белгилайдиган муддатга сайланади, КПСС съезди беш йилда бир марта ўтказилади.

Ҳисобот-сайлов йиғилишлари, конференциялари, съездлар агар уларда партия ташкилоти аъзоларининг ёки сайланган делегатларнинг камида учдан икки қисми иштирок этса, қонуний ҳуқуққа эга бўлади.

4. Партия комитетлари, назорат комиссиялари (тўла ёки қисман) қуйи ташкилотлар КПСС аъзоларини бевосита вакил қилиб юбориш йўли билан сайланиши мумкин. Бу ташкилотлар ўз вакилларини чақириб олиш ёки ўзгартириш ҳуқуқига эгадирлар. Бундай ҳолларда партия комитетлари ва назорат органларини сайлаш тартиби юқори партия комитети томонидан бошланғич, маҳаллий партия ташкилотларининг қарорлари асосида олдиндан белгилаб қўйилади, сайлаб қўйиладиган органнинг вакил қилиб юборилган аъзоларининг ваколатлари тегишли йиғилишларда, конференцияларда, съездда тасдиқланади.

Конференциялар, съездлар делегатларини сайлаш

5. Бошланғич партия ташкилотларининг конференцияларига, район, шаҳар (районга бўлинмаган шаҳар) партия конференцияларига делегатлар бошланғич (цех) партия ташкилотларида коммунистларнинг йиғилишларида сайланади.

Шаҳар, округ, вилоят, ўлка, жумҳурият партия конференцияларига, иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг съездларига, КПССнинг Бутуниттифоқ конференциясига ва съездига делегатлар партия округларида ёки шу округдаги партия ташкилотларининг партия конференцияларида тўғридан-тўғри овоз бериш йўли билан сайланади.

Партия округлари бир мандатли ва кўп мандатли бўлиши мумкин. Партия округлари бошланғич, район, шаҳар партия ташкилотлари доирасида ёки белгиланган вакиллик нормасига мувофиқ уларни округга бирлаштириш асосида тузилади.

6. Конференция ва съездларга делегатларни сайлаш тартибини ва вакиллик нормасини тегишли партия комитети бошланғич, маҳаллий партия ташкилотлари таклифларини ҳисобга олиб белгилайди. Бу хусусдаги қарорлар конференция ўтказилишидан камида икки ой олдин ва съезд ўтказилишидан камида уч ой олдин қабул қилинади. Делегатларни сайлаш тартибини белгилаш чоғида партия комитети делегатликка номзодларни бошланғич партия ташкилотлари кўрсатишлари шартлигига асосланади. Округлардан сайлов ўтказиш учун партия комитети сайлов комиссияларини тузади ва делегатлар сайловини ташкил этади ёки бу ишни бажаришни қуйи партия комитетларига топширади.

Округлардан сайлов ўтказиш чоғида тегишли партия комитетлари партия ташкилотлари билан келишиб, делегатларни бевосита конференцияларда ва съездларда сайлаш учун мандатларнинг бир қисмини (10 фоиздан ошмаслиги керак) заҳирада сақлаб туриши мумкин.

Ижрочи ва назорат этувчи органлар сайлови чоғида номзодлар кўрсатиш, уларни муҳокама қилиш

7. Бошланғич партия ташкилотлари ўз йиғилишлари ва конференцияларида юқори ижрочи ва назорат этувчи органлар таркибига номзодлар хусусида таклифлар киритишга ҳақлидирлар, бу таклифлар тегишли органларни тузаётган конференцияларда, съездда кўриб чиқилади. Бу таклифлар делегациялар вакиллари кенгаши муҳокамасига қўйилади. Уларни олдиндан ўрганиш ва умумлаштириш учун делегатлар орасидан махсус комиссиялар тузилиши мумкин.

Бошланғич партия ташкилотларида партия комитетлари ва назорат комиссиялари таркибига номзодларни кўрсатиш чоғида цех партия ташкилотларининг, партия гуруҳларининг, коммунистларнинг таклифлари кўриб чиқилади. Партия комитетлари ва назорат комиссиялари таркибига номзодлар дастлаб партия оммавий ахборот воситаларида муҳокама қилинади.

Партия органи янги таркибига номзодлар тўғрисида делегациялар (комиссиялар) вакиллари кенгаши номидан таклиф киритиш йиғилиш қатнашчиларининг, делегатларнинг шу йиғилиш, конференция, съезднинг ўзида бошқа номзодларни кўрсатиш, шу жумладан, ўз номзодини кўрсатиш ҳуқуқларини чекламайди.

8. Партия комитетлари, назорат комиссиялари бошланғич, маҳаллий партия ташкилотларининг фикрини ҳисобга олиб, ижрочи ва назорат органлари таркибига номзодларни тақдим этишнинг нормали қоидасини белгилаб қўйиши ва шунга мувофиқ равишда ташкилотлар нормасини ва номзодлар кўрсатиш тартибини белгилаши мумкин. Йиғилишда, конференцияда, съездда кўрсатилган номзодлар таклифига ўзгартиш киритиш ҳуқуқи тегишли партия ташкилотларидан сайланган делегацияларга берилади. Норма қоидасига мувофиқ кўрсатилган номзодлар юзасидан узил-кесил қарорни йиғилиш, конференция, съезд қабул қилади. Башарти, кўрсатилган номзодлар сони белгилаб қўйилган нормадан ошиб кетган тақдирда мазкур рўйхат партия ташкилоти ва унинг нормаси кўрсатилиб, овоз бериш бюллетенига киритилади.

9. Сайлов ўтказишдан олдин партия йиғилиши, конференцияси, съезди сайланадиган партия органи неча кишидан иборат бўлишини олдиндан белгилайди.

Йиғилиш, конференция, съезднинг сайлаб қўйиладиган партия органи неча кишидан иборат бўлишини белгилаш, сайланадиган партия органи таркибига номзодлар кўрсатиш ва муҳокама қилишни тўхтатиш билан боғлиқ қарорлари очиқ овоз бериш йўли билан қабул қилинади.

Сайланадиган партия органлари таркибига партия конференцияси, съезди делегати бўлмаган партия аъзолари орасидан номзодлар кўрсатилиши, шунингдек мазкур партия ташкилоти ҳисобида турмаган коммунистлар номзод қилиб кўрсатилиши мумкин.

10. Йиғилиш қатнашчилари, конференция, съезд делегатлари ўз мажлисларида кўрсатилган барча номзодларни муҳокама қиладилар. Йиғилишнинг ҳар бир қатнашчиси, конференциянинг, съезднинг ҳар бир делегати кўрсатилган номзодларни танқид қилиш ва рад этиш юзасидан чекланмаган ҳуқуққа эгадир. Номзодни рад этиш овозга қўйилади. Ўз номзодини рад этиш, агар йиғилиш, конференция, съезд қатнашчиларининг камида бешдан бир қисми овозга қўйишни талаб қилмаса, овозга қўймай қаноатлантирилади.

Йиғилиш, конференция, съезд номзодлар муҳокамасидан сўнг овоз бериш учун бюллетенга (рўйхатга) киритилган номзодлар шахсий таркиби тўғрисида оддий кўпчилик овоз билан қарор қабул қилади.

Овоз бериш тартиби ва сайлов якунларини чиқариш

11. Партияда раҳбарлик қилувчи, ижро этувчи ва назорат органлари сайлови яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади. Очиқ овоз бериш йўли билан (агар йиғилиш (конференция) бошқача қарор қабул қилмаса) бошланғич (цех) партия ташкилоти партия бюроси (партия комитети) котибнинг ўринбосарлари тегишли бюро (партия комитети) мажлисида, шунингдек, коммунистлар сони 15 кишидан кам бўлган партия ташкилотида котиб ва унинг ўринбосари, партия гуруҳларида — партия гуруҳи ташкилотчиси сайланади.

Овоз бериш бюллетени (рўйхати)га исталганча номзодлар киритилиши мумкин.

12. Партия йиғилиши, конференция, съезд, партия комитетининг пленуми, назорат (тафтиш) комиссияси яширин овоз беришни ва унинг натижаларини ҳисоблашни ўтказиш учун очиқ овоз бериш йўли билан саноқ комиссиясини сайлайди. Саноқ комиссияси раис ва котибни сайлайди, яширин овоз бериш учун бюллетен (рўйхат)ни тайёрлайди. Унда номзодлар алифбо тартибида жойлаштирилади. Партия конференцияларини, съездларини ўтказиш чоғида партия комитетлари ва назорат комиссиялари таркибига, сайлов бюллетенига номзодларнинг лавозими ва иш жойи ҳам киритилади. Сайлов қутилари муҳрланади ва улар коммунистлар кути олдига яширин овоз бериш кабиналари орқали ўтадиган қилиб жойлаштирилади.

Партия аъзолари сони 15 кишидан кам бўлган партия ташкилотларида ва партия гуруҳларида овоз бериш чоғида унинг натижаларини ҳисоблашни партия йиғилиши шу йиғилишда раислик қилувчига ва партия аъзоларидан бирига топшириши мумкин.

13. Кўп сменали иш режими бўлган ёки ҳудудий жиҳатдан тарқоқ жамоаларда ҳисоботни муҳокама қилиш, партия органлари янги таркибига номзодлар кўрсатиш ва уларни муҳокама қилиш смена коммунистларининг йиғилишларида ёки бир неча цех партия ташкилотларининг қўшма йиғилишларида амалга оширилиши мумкин. Муҳокама якунлари юзасидан яширин овоз бериш йўли билан сайлов ўтказиш учун ягона рўйхат тузилади, сайлов смена (қўшма) йиғилишларида ўтказилади.

Смена (тармоқ) йиғилишларининг ҳар бирида алоҳида саноқ комиссияси тузилади, овозларни эса ялписига барча саноқ комиссияларининг қўшма мажлисида ҳисоблаб чиқилади. Овоз бериш натижалари смена (тармоқ) ёки цех партия йиғилишларида коммунистларга маълум қилинади.

14. Йиғилишдаги ҳар бир партия аъзоси, конференция, съезднинг ҳар бир делегати, пленумда қатнашаётган партия комитети, назорат комиссиясининг ҳар бир аъзоси сайланадиган партия органи таркибига кўрсатилган номзодлар ёзилган бюллетен (рўйхат)нинг бир нусхасини олади.

Йиғилишда, пленумда, конференцияда, съездда яширин овоз беришда иштирок этаётган ҳар бир киши у ёки бу партия органига олдиндан неча киши сайланиши белгилаб қўйилганидан қатъи назар, бюллетенга киритилган номзодларни ўчириб ташлашга ва янгиларини киритишга ҳақлидир.

Битта мандатга муқобил номзодлар билан сайлов ўтказиш чоғида биттадан ортиқ номзод қолдирилмаган бюллетенлар ҳақиқий ҳисобланади.

15. Саноқ комиссияси йиғилишга, пленумга, конференцияга, съездга яширин овоз бериш натижаларини ҳар бир номзод юзасидан алоҳида-алоҳида маълум қилади.

Саноқ комиссиясининг яширин овоз бериш якунлари тўғрисидаги ахборотини йиғилиш, конференция, съезд, партия комитетининг, назорат комиссиясининг пленуми тасдиқлайди. Саноқ комиссияси тузилмаган тақдирда овоз бериш натижалари йиғилиш қайдномасига киритилади.

16. Йиғилишда, партия комитетининг, назорат комиссиясининг пленумида, конференцияда, съездда овоз беришда иштирок этган КПСС аъзолари овозининг ярмидан кўпроғини олган номзодлар сайланган ҳисобланади. Овоз беришда қатнашганларнинг сони қутилардаги бюллетенларга қараб аниқланади.

17. Башарти яширин овоз бериш натижасида партия органи таркибига белгилаб қўйилганига нисбатан кўп ёки кам аъзолар сайланган бўлса, йиғилиш, конференция, съезд партия органининг янги миқдордаги — яширин овоз бериш натижаларига мувофиқ миқдордаги таркибини тасдиқлаш тўғрисида очиқ овоз бериш йўли билан қарор қабул қилиши мумкин.

Агар партия органи аъзолари миқдорининг илгари белгиланган таркиби ўзгармаса, унга камроқ аъзолар сайланган бўлса, у ҳолда бўш мандатлар учун номзодлар кўрсатилади ва яширин овозга қўйилади. Агар сайланадиган орган таркибига белгиланганидан кўпроқ номзодлар сайланган бўлса, у ҳолда сайлов натижаларини аниқлаш чоғида нисбий кўпчилик қоидаси қўлланилади. Конференция, съезд делегатлари сайлови чоғида ҳам натижалар шу тартибда аниқланади.

18. Сайлов чоғида бир мандатга кўрсатилган номзодларнинг бирортаси ҳам овоз беришда қатнашганлар ярмидан кўпроғининг овозини ололмаган тақдирда энг кўп овоз олган икки номзод яна овозга қўйилади. Овоз бериш бунда ҳам ижобий натижа бермаса, ушбу йўриқномада кўзда тутилган тартибда қайтадан номзод кўрсатилади, муҳокама қилинади ва овозга қўйилади. Бунда олдин овозга қўйилган номзодлар яна кўрсатилиши ва муҳокама қилиниши мумкин.

19. Қуйи ташкилотларнинг бевосита вакиллар юбориш йўли билан партия комитетларини (комиссияларни) тузиш чоғида вакил қилиб юборилган партия комтетлари ва назорат (тафтиш) комиссиялари аъзоларининг ваколатларини ҳақиқий деб ҳисоблаш тўғрисида конференция, съезд очиқ овоз бериш йўли билан қарор қабул қилади. Уларнинг ваколатларини текшириш конференция, съезд мандат комиссиясининг зиммасига ёки партия комитети конференция, съезд делегатлари орасидан тузадиган махсус комиссия зиммасига юклатилиши мумкин.

20. Яширин овоз беришга доир барча материаллар партия комитетлари (ташкилотлари)да келгуси сайловгача сақланади, шундан сўнг акт тузилиб, йўқ қилиб ташланади.

Ижрочи ва назорат органи аъзосини чақириб олиш ва чиқариш

21. Ҳисобот ва сайловлар оралиғидаги даврда сайлаб қўйиладиган органларга сайланган ёки норма қоидасига мувофиқ вакил қилиб юборилган аъзоларини чақириб олиш ёки алмаштириш тўғрисидаги қарор вакил қилиб юборган партия ташкилоти томонидан унинг йиғилиши ёки ижрочи орган пленуми қатнашчиларининг учдан икки қисмининг овози билан қабул қилинади. Бундай ҳолларда янги номзодларнинг ваколатлари тегишли партия комитетларининг пленумларида ёки назорат комиссияларининг мажлисларида тасдиқланади.

22. Бошланғич партия ташкилоти партия комитетининг партия конференциясида сайланган аъзосини партия комитети таркибидан чиқариш, район, шаҳар, округ, вилоят, ўлка партия комитети, мухтор жумҳуриятнинг жумҳурият партия комитети, иттифоқдош жумҳурият Компартияси Марказий Комитети аъзолари, тегишли назорат комиссияларининг аъзосини чиқариш, улар ўз обрўларини тушириб юборган, партия ташкилотининг ишончидан маҳрум бўлган тақдирда, шунингдек объектив сабабларга кўра шу комитет ва комиссиялар таркибидан чиқариш тўғрисидаги масалалар мазкур партия органи мажлисида яширин овоз бериш йўли билан ҳал қилинади. Ижро этувчи ёки назорат қилувчи орган аъзоларининг камида учдан икки қисми қарорни ёқлаб овоз берса, у қабул қилинган ҳисобланади.

Бошланғич партия ташкилотларининг йиғилишларида сайланган партия комитетлари ва бюро аъзолари партия комитетлари ва бюролари таркибидан партия йиғилишларида яширин овоз бериш йўли билан чиқарилади.

Агар партия органининг аъзоси ташкилотдан чиқиб кетса ёки район, шаҳар, вилоят, ўлка, жумҳуриятдан ташқарига кўчиб кетса ва партия комитети (бюроси) назорат комиссияси аъзоси вазифасидан озод қилишни сўраб мурожаат этса ёки ўз ихтиёри билан истеъфога чиқиш ҳақида ариза берса, бу масала йиғилишда, комитетнинг (комиссиянинг) мажлисида очиқ овоз бериш йўли билан ҳал қилинади. Партия органидан чиқариш тўғрисидаги қарор учун овоз беришда қатнашган кишиларнинг ярмидан кўпроғи ёқлаб овоз берган тақдирда у қабул қилинган ҳисобланади.

Чиқиб кетган аъзо ўрнига партия органига янги аъзони сайлаш чоғида тегишли партия ташкилотининг белгиланган нормаси сақланиб қолади.

ССЖ Иттифоқининг қонунлари ва бошқа қонун ҳужжатлари амал қилишини таъминлаш тўғрисида

(Давоми. Боши биринчи бетда).

1-модда. ССЖИ Президентининг қонунлари, фармонлари, ССЖИ давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий органларининг ўз ваколатлари доирасида чиқарган бошқа ҳужжатлари ССЖИ ҳудудида барча давлат ва жамоат идоралари, мансабдор шахслар ва фуқаролар томонидан бажарилиши шарт.

Агар жумҳурият қонуни ССЖИ қонунидан фарқ қилса, янги Иттифоқ шартномаси тузилгунга қадар ССЖИ қонуни амал қилади.

2-модда. Жумҳурият давлат ҳокимиятининг олий органи ССЖИ халқ депутатлари съездига ёки ССЖИ Олий Кенгашига ССЖИ қонун ҳужжатларини қайтадан кўриб чиқишни таклиф қилишга ҳақлидир. ССЖИ халқ депутатлари съездига ёки ССЖИ Олий Кенгашига мурожаат қилиш ССЖИ қонун ҳужжатлари амал қилишини тўхтатиб қўймайди.

Агар ССЖИ қонуни, ССЖИ давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий органининг бошқа ҳужжати, Иттифоқдош жумҳуриятнинг фикрича, унинг суверен ҳуқуқларини бузса, у ҳолда ССЖИ Конституциясининг 124-моддасига мувофиқ масала ССЖИ конституцион назорат комитетининг хулосаси асосида ҳал қилиниши мумкин.

Иттифоқдош жумҳуриятларнинг давлат ҳокимияти олий органлари агар ССЖИ Вазирлар Кенгашининг ҳужжатлари жумҳурият ҳуқуқларини бузса ССЖИ Олий Кенгашига норозилик билдиришга ҳақлидирлар. Бундай норозиликка доир қарор ССЖИ Олий Кенгашининг навбатдаги сессиясида бир ой муддатдан кечиктирмай қабул қилиниши лозим.

3-модда. Мамлакатнинг бутун ҳудудида ССЖИ қонунлари амал қилиши шартлиги айрим жумҳуриятлар ўртасида, шунингдек ССЖ Иттифоқи идоралари билан айрим жумҳуриятлар ўртасида аҳднома сабаби бўлмаслиги лозим.

Жумҳуриятларда олдиндан шарт қўйиш, ССЖИ қонунларининг ҳамда ССЖИ давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий органлари ўзга ҳужжатларининг амал қилишини бошқа бирор йўл билан бевосита ёки билвосита чеклаб қўйиш ССЖИ суверенитетини камситишга, «ССЖ Иттифоқи билан федерация субъектлари ўртасидаги ваколатларни фарқлаб қўйиш тўғрисида»ги ССЖИ Қонунини бузишга ғайриқонуний уринишдир ва ҳеч қандай ҳуқуқий оқибатга олиб бормайди.

4-модда. Ушбу қонунни амалга ошириш давомида ССЖИ Президенти иттифоққа бўйсунувчи давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ССЖИ қонун ҳужжатларига риоя этилишини таъминламаётган раҳбарларини вазифасидан бўшатиши, шунингдек тегишли мансабдор шахсларни тайинлаши мумкинлиги белгилаб қўйилсин.

5-модда. Халқ хўжалигини барқарорлаштириш ва бозор иқтисодиётига ўтиш вазифаларидан келиб чиқиб, халқ депутатлари кенгашлари, уларнинг ижро этувчи ва идора қилувчи органлари ваколатларини фарқлаб қўйишга доир чораларни кўриш иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг Олий Кенгашларига тавсия этилсин.

6-модда. Ушбу қонун эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 24 октябрь.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг қонуни

«ССЖИда маҳаллий ўзини ўзи бошқариш ва маҳаллий хўжаликнинг умумий асослари тўғрисида»ги ССЖИ қонунига ўзгартишлар киритиш ҳақида

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Олий Кенгаши РСФСР Олий Кенгашининг мурожаатини ҳисобга олиб **қарор қилади:**

1. «ССЖИда маҳаллий ўзини ўзи бошқариш ва маҳаллий хўжаликнинг умумий асослари тўғрисида» 1990 йил 9 апрелда қабул қилинган ССЖИ қонуни (ССЖИ халқ депутатлари съезди ва ССЖИ Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1990 йил, 16 сон, 267-модда)нинг 6-моддаси 3-бандининг иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин.

«Халқ депутатлари маҳаллий кенгашлари, уларнинг ижро этувчи ва идора қилувчи органлари томонидан ўз ваколатлари доирасида қабул қилинган қарорлари халқ депутатларининг тегишли қуйи кенгашлари, уларнинг ижро этувчи ва идора қилувчи органлари томонидан бажарилиши шарт. Халқ депутатлари маҳаллий кенгашлари, уларнинг ижро этувчи ва идора қилувчи органлари ўз фаолиятида ССЖИ Конституциясига, иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг Конституцияларига, ССЖ Иттифоқи, иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятлар қонунларига амал қиладилар».

2. Ушбу қонун эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киради.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил, 23 октябрь.

ЎЗАРО ҲАМЖИҲАТЛИК ВА МАНФААТДОРЛИК

(Давоми. Боши 1-бетда).

Совет Испания музокаралари бошланди. Музокараларнинг моҳияти-ўзаро манфаатли ҳамкорликдан иборат. Испания ҳукумати бошлиғининг қароргоҳи — Монклоа саройида М. С. Горбачевнинг Ф. Гонсалес билан суҳбати бўлди. Айни вақтда Испания ташқи ишлар вазирлигида ташқи ишлар вазирлари иштирокида музокаралар бўлиб ўтди. Бу музокараларда Э. А. Шеварднадзе, Ф. Фернандес Ордоньес, бошқа расмий кишилар қатнашдилар.

Олий даражадаги Совет-Испания учрашуви оммавий ахборот воситаларининг диққат марказида турибди. Испания телекўрсатуви ташрифнинг ҳамма маросимларини бевосита ўз жойидан кўрсатмоқда. Бу кўрсатувлардан ташқари ССЖИ ҳақида, Совет-Испания муносабатлари тўғрисида кўпдан-кўп репортажлар берилмоқда.

«Мундо» газетаси рус тилидаги «Добро пожаловать, Горбачев!» деган сўзларни биринчи саҳифасида сарлавҳа қилиб берди. «ССЖИ Президенти, — деб таъкидлайди газета, — Испания билан Европада янги тартиб барпо этишни муҳокама қилмоқчи». «Обсервадор» газетаси «Қайта қуриш Испанияга кириб келмоқда» деган сарлавҳа остида берган иловасида Совет Президентининг ташрифи «иккала мамлакат ўртасидаги сиёсий алоқаларни мустаҳкамлайди ва иқтисодий ҳамкорликни чуқурлаштиради», деб таъкидлайди.

Тушдан кейин М. С. Горбачев билан Р. М. Горбачева Мадрид шаҳар маҳкамасига бордилар. Шаҳар алькальдаси (ҳокими) Агустин Родригес Саагуннинг нутқидан кейин олий мартабали меҳмонга шаҳар калитини топшириш маросими бўлди. М. С. Горбачев жавоб нутқи сўзлади.

Совет Президенти яна денгиздек мавж уриб турган одамлар қуршовига тушади, у билан суҳбатлашмоқчи бўладилар, ўзларини қизиқтирган саволларни берадилар, у билан саломлашадилар.

Испания пойтахтининг қоқ марказида бош кортеслар (парламент)нинг муҳташам биноси жойлашган. У ерда кортеслар иккала палатасининг раислари Феликс Понс билан Хуан Хосе Лаборда Мартин Совет Президентини кутиб оладилар. Горбачевга депутатлар конгресси ва сенатнинг эсдалик медаллари, Испания конституциясининг ёдгорлик нашри топширилади.

Парламент қуйи палатаси — депутатлар конгрессининг янги биносида унинг раиси Ф. Понс билан М. С. Горбачев нутқ сўзладилар.

Ф. Понс ТАСС мухбирлари билан суҳбатда бундай деди: Совет давлати бошлиғининг Испанияга қилган ҳозирги ташрифи тарихий аҳамиятга эгадир. Бу ташриф Европада катта ўзгаришлар рўй бераётган бир пайтда ўтмоқда. М. С. Горбачевнинг янги тафаккур сиёсати кўп жиҳатдан шу ўзгаришларни келтириб чиқарди. Ўзгаришлар бу қадар тез содир бўлишини ҳеч ким кутмаган эди. Умумевропа хонадони ғояси ҳамманинг дилига яқин ва тушунарлидир. Европа шарқий ва ғарбий қисмларга бўлинмаслиги керак, биз ҳаммамиз битта хонадоннинг фарзандларидек яшамоғимиз лозим.

Кечқурун Испания қироли ва қиролича София номидан ССЖИ Президенти ва Р. М. Горбачева шарафига расмий зиёфат берилди.

ССЖИ Молия вазирлиги, ССЖИ Давлат банки ва ССЖИ Жамғарма банкида

ССЖИ Давлат банки ва ССЖИ Жамғарма банки Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи Президентининг «Фуқаролар жамғармаларини ССЖИ Жамғарма банки муассасаларида сақлашдан манфаатдорлигини ошириш тўғрисида»ги Фармонини бажариш учун ССЖИ Жамғарма банкида аҳолининг муддатли қўйган омонатларига қуйидаги фойда миқдорини жорий этадилар: бир йилдан ортиқ муддатдан 3 йилгача қўйилганда— йилига 5 фоиз, 3 йилдан ортиқ муддатдан 5 йилгача муддатга қўйилганда — 7 фоиз, 5 йилдан кўп муддатга қўйилганда — 9 фоиз.

Мазкур фойда миқдори ССЖИ Жамғарма банки муассасаларига 1990 йил 1 ноябрдан бошлаб қўйилган омонатларга нисбатан қўлланилади.

1990 йил 1 ноябргача қўйилган муддатли омонатларнинг эгаларига уларни янги шартлар асосида муддатли омонатлар тарзида қайтадан расмийлаштириш ҳуқуқи берилади. Қайтадан расмийлаштирилмаган омонатларга ҳозирги вақтда белгиланган миқдорда — йилига 3 фоиз фойда берилади.

Айни вақтда ёшларнинг мукофотли жамғармаларига фойда миқдори — йилига 5 фоизгача, аниқ мақсадга қаратилган болалар жамғармалари ва тўлдириб бориладиган жамғармаларига фойда миқдори йилига 9 фоизгача оширилади.

Исталган вақтда қайтариб олинадиган омонатлар ҳамда ана шу омонатларнинг турлари учун амалдаги фойда миқдори — йилига 2 фоиз сақланиб қолади. Муддатли омонатлар бўйича амалдаги фойда миқдори билан шунингдек, қўшимча бадал тўлаш муддатли омонатлари ва шартномали омонатлар бўйича ҳисоб варақалари очиш 1990 йил 1 ноябрдан тўхтатилади.

Иттифоқдош жумҳуриятлар жамғарма банкларининг қарорига мувофиқ ютуқли омонатлар, пул-буюм ютуқли омонатлар сақланиб қолиши мумкин.

1990 йилнинг 1 ноябридан бошлаб ССЖИ Жамғарма банки сертификатларига ҳозирги вақтдаги 4 фоиз ўрнига сертификатларнинг бутун 10 йиллик муддати учун ўртача 10 фоиз миқдорида даромад тўланади.

1990 йил 1 ноябригача сотиб олинган сертификатларга янги шартлар асосидаги даромадлар жамғармаларини Жамғарма банки сертификатларида сақлашнинг бутун муддати учун 1991 йил 1 ноябрдан бошлаб тўланади.

1982 йилда чиқарилган давлат ички ютуқли заёми облигациялари бўйича даромад 1990 йил ноябридан бошлаб йиллик 3 фоиз ўрнига 9 фоиз ҳисобидан тўланади. Фойданинг янги миқдори муносабати билан 1990 йил 15 ноябридан бошлаб ютуқ тиражларида заёмнинг битта разрядида 6.870.500 сўмлик 20 минг ютуқ ўйналади. Шу жумладан қуйидаги ютуқлар ўйналади:

ютуқ миқдори (сўм)	ютуқлар сони	ҳамма ютуқларнинг миқдори (сўм)
25.000	5	125.000
10.000	10	100.000
5.000	31	160.000
2.500	49	120.000
1.000	20	20.000
500	1.900	950.000
300	17.985	5.395.500
	20.000	6.870.500

Жорий йилда Когон районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигининг Ибод Жўраев бошлиқ бригадаси боғбонлари астойдил меҳнат қилдилар. Бунинг самараси кўзга яққол ташланмоқда. Эл дастурхонига 35 тонна ўрнига 44 тонна мева тортиқ этилди. Режа 125 фоиз уддаланди. Ана шу ютуқда пудратчи Назира Зойировнинг арзигулик улуши бор. У етакчилик қилаётган звенода 9 тонна олма йиғиштириб олинди.

СУРАТДА: Назира Зойирова.

Ҳ. ҚУРБОНОВ олган сурат.

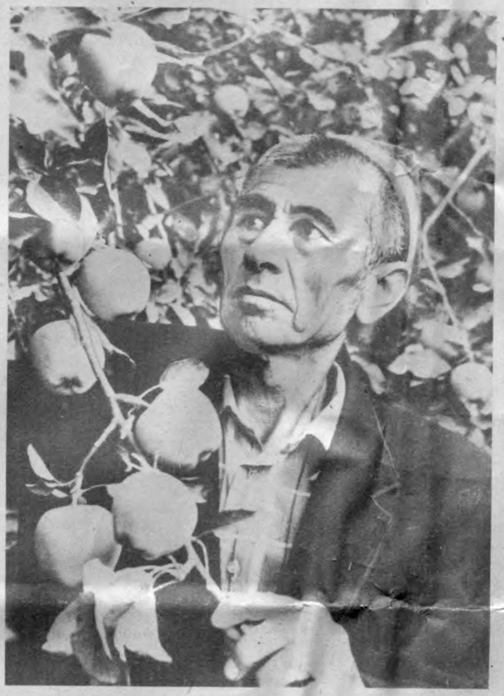

Булунғур районидаги «Ўзбекистон Компартияси 40 йиллиги» давлат хўжалигига қарашли 4-бўлимнинг Рўзи Муродов бошлиқ бригадаси боғларида мева узиш жадал бормоқда. Меҳнат аҳли ҳозиргача савдо шохобчаларига 300 тонна ўрнига 320 тонна неъмат жўнатди.

СУРАТДА: бригада бошлиғи Рўзи Муродов.

Т. ДАВЛАТОВ олган сурат.

ХУШХАБАРЛАР

Наманган шойи ишлаб чиқариш бирлашмасининг табобат-санитария қисмида 120 ўринли туғуруқхона пайдо бўлди. У корхона ходимларигагина эмас, шу билан бирга шаҳарнинг Совет ноҳиясида яшовчи барча аёлларга ҳам хизмат қилиш учун мўлжалланган. Туғуруқхона бирлашма маъмурияти ва шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг ёрдамида ташкил этилди.

* * *

Марғилондаги 32-ҳунар-техника билим юртида талабаларга янги мутахассислик ўргатила бошланди. Бу билим юртининг битирувчилари ўзбек тилида иш юрита оладилар. Ўқиш муддати — 10 ой. Корхоналар ва ташкилотлар шартнома тузиб, ўз ходимларини шу билим юртига юборишлари мумкин. Талабаларга махсус тайёргарликдан ўтган тажрибали муаллимлар таҳсил берадилар.

* * *

Яқиндагина Нукусда ташкил этилган «Каракалпакдорнии-проект» илмгоҳи Жанубий Орол бўйида автомобиль йўллари тармоғини ва транспорт қурилмаларини ривожлантиришнинг истиқболли режасини ишлаб чиқишга киришди. Мазкур мустақил комплекс лойиҳа-қидирув ва илмий-тадқиқот корхонаси тармоқда фан-техника тараққиётини жорий этишни тезлаштириш ҳамда Қорақалпоғистонда автомобиль йўлларини қуриш, таъмирлаш муддатларини қисқартириш ва уларни яхши сақлаш учун шарт-шароит яратиш вазифасини ўз зиммасига олди. Корхонада 160 га яқин лойиҳаловчи, йўл қурилиши мутахассислари бор. Ҳозир мухтор жумҳуриятдаги автомобиль йўлларининг умумий узунлиги деярли 4000 километрни ташкил этмоқда. Яқин йиллар ичида бу рақам яна 1000 километр кўпайиши лозим.

* * *

Наманганда «Таржимон» деб номланган янги ҳафтанома чиқа бошлади. Ўзбекистон ССЖ журналистлар уюшмасининг Наманган вилоят бўлими билан Наманган ноҳиясидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги унинг таъсисчилари бўлишди. 20 минг нусхада нашр қилинаётган янги ҳафтанома саноқли кунларда сотиб бўлинаяпти. Унда жумҳурият, иттифоқ ҳамда чет эл рўзномалари ва журналларида эълон қилинган ва ўзбек тилига ағдарилган энг долзарб мақолалар берилмоқда.

* * *

17-мактабнинг саккизинчи синф ўқувчиси аълочи Раъно Умрзоқова Бўз ноҳиясидаги «Партия XX съезди» номли давлат хўжалигида биринчи бўлиб стипендия ола бошлади. Давлат хўжалигида шу хўжаликда яшовчи энг яхши ўқувчи болаларни 20 сўмлик стипендия билан рағбатлантиришга қарор қилинган. Хўжалик ҳудудида еттита умумий таълим мактаби бор. Давлат хўжалиги ўқув-моддий базани мустаҳкамлашда уларга катта ёрдам бермоқда.

* * *

Табиатни муҳофаза этиш Фарғона вилоят қўмитаси ҳузурида ташкил этилган илмий-техник кенгаш экология муаммоларини ҳал этишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Кенгашга корхоналарининг раҳбарлари, экология мутахассислари, олимлар аъзо бўлдилар. Атроф муҳитни булғатаётган манбаларни ўрганиш, уларни бартараф этиш ҳамда чиқиндисиз технологияларни жорий этиш юзасидан тавсияномалар ишлаб чиқиш кенгашнинг вазифаларидандир.

* * *

«Она ва бола» дастурига биноан Каттақўрғон ноҳиясидаги «Янгиобод» давлат хўжалигида кундузги стационари ҳам бўлган қишлоқ шифохонаси очилди. У оналарни болалари билан бирга даволаш учун мўлжалланган. Икки-уч йил ичида ноҳиядаги ҳар бир хўжаликда шунга ўхшаш даволаш муассасалари очишга қарор қилинган. Ҳозир «Қора дарё» давлат хўжалигида, Самарқанд вилоятининг бошқа кўпгина хўжаликларида шундай муассасалар барпо этилмоқда.

(ЎзТАГ).

«Қишлоқ ҳақиқати»га обуна қандай бораяпти?

ҲИММАТИНГИЗГА БАЛЛИ!

ҚИЗИҚИШ КАТТА

Барча жойда бўлганидек, Сирдарё районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигида ҳам вақтли нашрларга обуна уюшқоқлик билан олиб борилаяпти. Бу ишга жамоатчи фаоллар, алоқа ходимлари кенг жалб этилган. Уларнинг саъй-ҳаракати ўз самарасини бераяпти.

— Ҳаётимизни матбуотсиз тасаввур этиш қийин, — дейди хўжалик партия комитети котиби Н. Зарипов. — Кундалик янгиликлар, дунё воқеаларидан хабардор бўлиш, билим ва тасаввурни бойитишда рўзноманинг ўрни беқиёс. Шу туфайли меҳнаткашларимиз газета ва журналларга қизиқиш билан ёзилишаяпти. Ҳозиргача 8 минг сўмлик обуна ўтказилди. Турли соҳа ходимларидан М. Нектоев, К. Жўраев, А. Нахлиев, Р. Қуртиев, Ш. Жўраев, Б. Тожиев, М. Отажоновларнинг ҳар бири келгуси йил учун 5—7 нусхадаги нашрларга обуна бўлишди.

Дарҳақиқат, хўжаликда «Қишлоқ ҳақиқати» кириб бормаган хонадон камдан-кам. У ўз мухлисларига эга. Рўзнома кишиларни тўлқинлантираётган долзарб муаммоларни дадил кўтариб чиқаяпти. Ҳозирги қайта қуриш, ошкоралик даврида бу жуда муҳим. «Қишлоқ ҳақиқати» 1991 йилда ҳам меҳнат аҳлининг севимли рўзномаси бўлиб қолиши шубҳасиз.

А. БУРЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

ТАШАББУСГА ҚЎШИЛИБ

Боғдод районидаги «Пахтакор» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси А. Абдусаматов ўз хатида қуйидагиларни маълум қилади:

— Ижтимоий-сиёсий муаммолар кескинлашган даврда яшаяпмиз. Бу ҳар биримиздан катта масъулият талаб қилади. Ҳушёрликни оширишимиз, одамларга ғамхўр ва меҳрибон бўлишимиз лозим. Қайта қуриш тақдири кўп жиҳатдан шунга боғлиқ. Хўжалигимиз деҳқонлари, чорвадорлари ҳалол меҳнат қилиб, йилдан-йилга яхши натижаларга эришаяптилар. Аммо уларнинг даромади, моддий таъминоти кўнгилдагидек эмас. Қишлоқдаги аксарият аҳоли ҳамон ночор яшаяпти. Колхоздаги ҳар бир оилада 6—7 нафардан бола бор. Уларни едириб-ичириш, кийинтириш ва ўқитишнинг ўзи бўлмайди. Бундай шароитда жамғармадан 17—18 сўм маблағ ажратиш оғир.

Ҳазораспликлар бошлаган ташаббусга қўшилиб, хайрли ишга қўл урдик: меҳнат ва уруш мўйсафидлари, кўп болали оналар, илғорлардан 100 нафарини «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига хўжалик ҳисобидан обуна қилдик. Матбуотнинг чинакам ихлосмандлари кўп. Айниқса, «Қишлоқ ҳақиқати»га қизиқиш катта. Унинг саҳифаларида қишлоқ кишисининг турмуш тарзи, орзу-ўйлари «мана-ман» деб туради. Халқчил ва ростгўй рўзномамизга, унинг ижодий жамоасига муваффақият ёр бўлаверсин.

ЭЪТИҚОД

«Қишлоқ ҳақиқати»нинг доимий мухлисиман. Унда ёритилаётган мақолалар пишиқ ва мазмундорлиги, тилининг содда ҳамда ширалилиги билан диққатни тортади. Бу тинимсиз меҳнат, изланиш мевасидир, албатта. Ҳар гал рўзномани ҳаяжон билан қўлга оламан. Чунки унда жумҳуриятимиз пахтакорлари, чорвадорлари, боғбон ва соҳибкорлари амалга ошираётган бунёдкорлик ишлари, турли соҳа ходимларининг қувонч ва ташвишлари, дарду муаммолари сержилю бўёқларда ҳикоя қилинади.

Қайта қуриш шарофати билан маънавий қадриятларимиз тикланмоқда. Халқимиз ўзлигини танияпти. Рўзнома бу борада ҳам ўз сўзини айтиб, муштарийлар эътиборини қозонаяпти. Мен ана шуларнинг бириман. 1991 йил учун унга мамнуният билан обуна бўлдим. Рўзнома инсон ва қонун, ҳуқуқ тарбияси, ахлоқ ва одоб масалаларига кенг ўрин ажратиб, хайрли иш қилмоқда.

Сўнгги пайтларда ёритилган «Терговдаги найрангбозлик», «Қалтис йўл», «Мўъжиза кимё ва бизнинг дунё», «Инсон дардига малҳам бўл» каби материаллар менда катта таассурот қолдирди. Рўзнома келгуси йилда ҳам ўз йўли, ўз услубини йўқотмаса, дейман. Муштарий сифатида бирдан-бир тилагим шу.

Х. ОМОНОВ,
Янги Тошкент консерва заводи ишчиси.

КОРХОНА ҲИСОБИДАН

Матбуот нашрларига обуна бу йилгидек қийин кечмаган бўлса керак. Сабаби маълум: ойнома ва рўзномаларнинг нархи сезиларли даражада ошди. Кишилар ўз ҳақ-ҳуқуқларини таний бошладилар. Қайси нашрга ёзилишни ҳар ким ўзи ҳал қилаяпти. Обуна — ихтиёрий. Бундай шароитда ақл ва тадбир билан иш кўриш, матбуотнинг ижтимоий моҳиятини кенг тарғиб қилиш орқалигина кўзланган мақсадга эришиш мумкин.

Деҳқончилик-саноат тармоғидаги меҳнат жараёнини ёритиш, ҳаётий муаммоларни кўтариб чиқишда «Қишлоқ ҳақиқати»нинг фахрли ўрни бор. Корхонамиз ходимлари уни севиб мутолаа қиладилар. Келгуси йилда ҳам рўзномадан умидамиз катта. Шубҳа йўққи, муштарийларнинг яқин кўмакдоши ва маслаҳатчиси бўлиб қолади.

Ҳурматли таҳририят! Топган гул, топмаган бир боғ пиёз келтирар, дейдилар. Биз ҳам ўз тухфамизни сизларга илиндик. Маъмурият, партия ҳамда касаба уюшма ташкилотлари келишувига мувофиқ 40 кишини «Қишлоқ ҳақиқати»га янги йил учун корхона маблағи ҳисобидан обуна қилишга қарор берилди. Бундай имтиёзга эга бўлганлар орасида меҳнат илғорлари, уруш қатнашчилари, Афғонистонда байналмилал бурчини ўтаб қайтган собиқ жангчилар бор.

Ф. ЛИ,
Қувасой шаҳар тухум ишлаб чиқариш бирлашмаси директори.

ШУ СОНГА ХАБАР

Тошкент-83, Ленинград кўчаси, 32. «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномаси таҳририятига.

Сизларга шуни маълум қиламизки, хўжалигимизда рўзнома обунаси қизғин давом этмоқда. У қишлоқ ҳаёти ва муаммоларини кенг ёритаяпти, кишиларнинг тили учида турган сўзни айтаяпти. Шу туфайли ҳар бир қалбга яқин ва азиз.

Кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш мақсадида «Қишлоқ ҳақиқати»га хўжалик ҳисобидан обуна қилишни йўлга қўйдик. 50 киши янги йилдан бошлаб уни бепул олиб ўқиш имкониятига эга бўлди. Меҳнат илғорлари Исмоилжон Ашуров, Комилжон Собиров, Анорхон Имомалиева, Ҳакимжон Каримов ана шулар жумласидан. Обуна учун хўжалик жамғармасидан 870 сўм маблағ ажратилди.

М. ШЕРҒОЗИЕВ,
Боғдод районидаги «Ленинград» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси, СССР халқ депутати.

Шунингдек, андижонлик У. Абдуллаев, чортоқлик А. Асроров, сирдарёлик Ғ. Раимқулов, амударёлик Х. Отамуродов, наманганлик А. Мамадалиев ва бошқалар ҳам таҳририятга хат йўллаб, жойларда обунанинг бориши ҳақида ҳикоя қилганлар, ўз фикр-мулоҳазалари, таклиф ва истакларини изҳор этганлар. Рўзномамизга бўлган эътибор учун уларга самимий миннатдорчилик билдирамиз.

Муштарийларга шуни яна бир бор эслатиб ўтмоқчимизки, 1991 йил нашрларига обуна 1 декабргача узайтирилди. Вақтни бой бермаган маъқул. Агар сиз «Қишлоқ ҳақиқати»га ёзилмаган бўлсангиз, бугунги ишни эртага қўйманг. Мактубларингиз, таклиф ва истакларингизга муштоқмиз!

ИМТИЁЗ

Оқдарё районидаги «Партия XXII съезди» колхози иқтисодий жиҳатдан бақувват, илғор хўжаликлардан бири. Бултур пахта тайёрлаш юзасидан белгиланган режа ошиғи билан уддалангани. Дастлабки кунлардаёноқ суръат отига қамчи босган пахтакорлар бу йил ҳам илғорликни қўлдан беришмаяпти. Етиштирилган ҳосилни нест-нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун кураш қизғин. Мавжуд 723 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан хирмон тиклаш мўлжалланаяпти.

Пахтачиликда оилавий пудрат кенг жорий этилган. Меҳнатни уюштиришнинг бу қулай усули яхши натижа бераяпти. Абди Раҳимбердиев, Очил Каримов, Усмон Мусурмонов, Хушмон Қаршиевлар бошлиқ оилавий звеноларда ҳосилдорлик 40—45 центнердан ошди.

Матбуот — ҳаёт ойнаси. Хўжалик меҳнаткашлари бултур 1900 нусха рўзнома ва ойномаларга ёзилишганди. Жорий йилда уларнинг чакана баҳоси ошди. Шунга қарамай бултурги натижага эришилажаги ҳозирданоқ ойдинлашиб қолаяпти. Айниқса, «Қишлоқ ҳақиқати», «Совет Ўзбекистони», «Ёш ленинчи», «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» каби жумҳурият рўзномаларига қизиқиш катта.

— «Қишлоқ ҳақиқати»нинг доимий ўқувчисиман,— дейди хўжалик бошқаруви раиси, КПСС XXVIII съезди делегати, жумҳуриятда хизмат кўрсатган пахтакор Б. Санақулов. — Бу йил ҳам унга биринчилар қатори обуна бўлдим. Мени ер ва деҳқон, бозор иқтисодиёти, социалистик қонунчилик мавзуидаги мақолалар кўпроқ қизиқтиради. Ишончим комилки, «Қишлоқ ҳақиқати» келгуси йили ҳам севимли рўзномамиз бўлиб қолади.

— Бу йилги обуна жараёни ўзига хос, — суҳбатга қўшилди хўжалик партия ташкилотининг котиби Т. Раҳимбердиев. — Одамлар рўзнома ва ойномаларга танлаб ёзилишаяпти. Шахсан мен «Қишлоқ ҳақиқати»нинг мухлисиман. Унинг саҳифаларида ёритилаётган иқтисодий мавзудаги мақолаларни қизиқиб ўқийман. Маҳсулот таннархи, иш ҳақи, нарх-наво, оилавий пудрат, ижара пудрати... Бу масалалардан яхши хабардор бўлмай туриб, ишлаб чиқаришни юксалтириш мушкул.

Хўжаликда 1991 йил учун обуна уюшқоқлик билан олиб борилаяпти. Тўғри, рўзномалар чакана баҳосининг ошганлиги кам таъминотли оилаларни бу имкониятдан чеклаб қўяётир. Жамоа раҳбарияти иқтисодий шароитни ҳисобга олиб, уруш ва меҳнат мўйсафидлари ҳамда байналмилалчи жангчилар — жами 43 кишини «Қишлоқ ҳақиқати»га хўжалик ҳисобидан обуна қилишга қарор берди. Бундай имтиёзга эга бўлганлар орасида Очил Каримов, Қўчқор Муродов, Асар Эшонқулов, Бурҳон Сувонов, Исмат Тошев, Болта Суюнов каби эл-юртга хизмати синган отахонлар бор.

— Ёшим етмиш бирда,— дейди иккинчи гуруҳ уруш ногирони О. Каримов. — Шундан 55 йилини колхоз ишлаб чиқаришига сарфладим. Ҳозир нафақадаман. Бўш вақт етарли, машғулотимиз газета-журнал ўқиш, ойнаи жаҳонни кўриш. Нафақа пулидан ойномага ёзилдим. Кўп йиллик хизматимизни инобатга олиб, катта имтиёз яратиб берган жамоа бошқарувига раҳмат.

Райондаги яна бир хўжалик — «Кумушкент» совхозида (директори Т. Эрмонов, партия ташкилоти котиби М. Жўраев) ҳам шундай хайрли ишга қўл урилди. Уруш қатнашчилари ҳамда байналмилалчи жангчилардан 41 нафари «Қишлоқ ҳақиқати»га жамоа маблағи ҳисобидан обуна қилинди. Ғаффор Ҳасанов, Холмирза Эрмонов, Элмурод Эрназаров, Маҳмуд Ҳасанов, Қарши Расулов ва бошқалар ана шундай иззат-ҳурматга лойиқ кўрилди.

М. ЭРАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Автотранспорт ходимлари куни

ЮКСАЛИШ БОСҚИЧИДА

Жумҳуриятимиз Автомобиль транспорти вазирлиги жуда катта жамоа — 135 минг кишидан иборат. Улар анъанавий байрамни қайта қуриш, демократия ва ошкоралик жараёни туфайли юзага келган кўтаринки вазиятда ,эртанги кунга комил ишонч билан нишонламоқдалар.

Ўзбекистонда халқ хўжалиги юкларининг учдан бир қисмидан кўпроғи умумий фойдаланиш автомобиль транспортида ташилади. УФАТда меҳнат унумдорлиги идораларга қарашли автотранспортга нисбатан анча юқори, юк ташиш таннархи арзон, ёнилғи сарфи 40 фоиз кам. Жумҳуриятда унинг хизматларидан фойдаланмайдиган бирон-бир тармоқ йўқ ҳисоби.

Амалдаги беш йилликнинг ўтган даври мобайнида умумий фойдаланиш автотранспортида 1,4 миллиард тонна турли хил юклар ташилди, аҳолига 2,3 миллиард сўмлик пулли хизмат кўрсатилди, 2,3 миллион сўмликдан зиёд халқ истеъмоли моллари ва саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилди.

Кейинги бир ярим йил ичида жумҳуриятда 21 та автотранспорт корхонаси очилди, бу тадбир қишлоқ аҳоли пунктларида транспорт алоқаларини бирмунча яхшилаш имконини берди. Янги автобус парклари, юк сақланадиган корхоналар, вокзаллар ва бекатлар, шунингдек газда ишлайдиган автомобилларни синайдиган комплекс пунктлар, ишлаб чиқариш бинолари фойдаланишга топширилди. Тошкент шаҳрида тажриба-таъмирлаш заводи қурилиши ниҳоясига етказилди. Ишлаб чиқариш майдонлари ва цехларни реконструкциялаш, ҳудудларни ободонлаштириш, ишловчиларга маданий-маиший шароит яратиш, поликлиникалар, профилакторийлар, мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, турар жойлар, кашшофлар лагерлари қуриш соҳасида белгиланган иш ҳажмлари анча ортиғи билан адо этилди.

Уй-жой муаммосининг ҳал этилишини жадаллаштириш мақсадида ўз кучимиз билан қуриш ҳамда маҳаллий кенгашлар орқали пайчилик асосида қатнашиш баробарида тармоқ меҳнаткашларини ер майдонлари билан таъминлаш, давлат банкидан ссудалар олиш, автокорхоналардан имтиёзли қарзлар бериш юзасидан аниқ мақсадни кўзлаб иш олиб борилаяпти. Ана шу масалада «Ташоблгрузтранс» концерни яхши ишлар қилаётганини таъкидлаб ўтиш керак. У ерда уй-жой муаммосини 1993 йилдаёқ ҳал этиш мўлжалланган дастур ишлаб чиқилди ҳамда амалга оширилмоқда.

Иқтисодий зарурат ва бозор муносабатлари кенг қўлланиши муқаррарлиги ҳисобга олинган ҳолда 1989—1990 йилларда тармоқда янгича структурани шакллантириш йўли тутилди. «Узавтодорбанк» тижорат банки, «Мадина» реклама-ахборот бериш фирмаси, «Узавтодоркадри» бирлашмаси ходимларининг малакасини ошириш бош институти, шошилинч юкларни ташишда шаҳарлараро транспорт хизмати кўрсатадиган «Орол» бирлашмаси ташкил этилди, тармоқнинг «Ўзбекистон автомобилчиси» — «Автомобилист Узбекистана» рўзномаси яна чиқа бошлади.

Бозор муносабатларига ўтиш инвестиция сиёсатини ўтказишда ҳаракатдаги таркиб, ускуналар, моддий-техника ресурсларини сотиб олиш ҳамда жой-жойида ишлатишда, иқтисодий рағбатлантириш жамғармалари маблағларини сарфлашда корхоналарнинг мустақиллигини оширишни тақозо этаяпти. Рўй берган вазият бошқарув тузилишини шакллантиришга янгича, беандоза ёндашиш кераклигини кўрсатиб турибди. Ана шу мақсадда тажриба тариқасида «Ташоблпасстранс», «Ташоблгрузтранс», «Ташгоргрузтранс» каби автотранспорт концернлари ташкил этилди, бу ҳол бошқарув вазифаларининг бир қисмини корхоналар зиммасига юклаш имконини берди. Концернлар ва автотранспорт корхоналари ўртасидаги ўзаро муносабатлар шартнома асосларида олиб борилаяпти — бошқарув аъзоларига ҳақ аниқ мажбурият ҳамда иш турлари бажарилгани учун тўланмоқда.

Қайси идорага мансублигидан қатъий назар, бошқа тармоқларнинг корхона ва ташкилотлари ҳам шартнома асосларида концернлар таркибига киришлари мумкин. Дастлабки тажриба кўрсатишича, корхона маъмурияти ва меҳнат жамоаси, шунингдек бошқарувнинг юқори органи ўртасида хўжалик ҳисобидаги шартнома муносабатлари ўрнатилиши, бунда ўзаро мажбуриятлар ва кўрсатиладиган хизматларни қайд этиб боришнинг аниқ системаси қўлланиши керак.

Жумҳурият автомобилчилари қишлоқ меҳнаткашларига маҳсулотларни ташишда катта ёрдам бермоқдалар. Жиззах ва Қашқадарё вилоятларида ғалла ўрими мавсуми уюшқоқлик билан ўтказилди. Омборларга 140 минг тоннадан зиёд дон ташиб берилди. Мингдан ортиқ автомобилчи Қозоғистон деҳқонларига кўмакка борди. «Ташгоргрузтранс» концерни, «Самарқандгрузтранс», «Ферганатранс», «Намангантранс» бирлашмаларининг ҳайдовчилари Урал вилоятида топшириқлар бажардилар. 1.500 га яқин ҳайдовчи жумҳуриятимизда пахта ташишда фаол қатнашишди.

Бугунги анъанавий байрамни Жиззах шаҳри йўлларидаги автобус ҳайдовчиси Ш. Самбунов, Наманга\-ндаги аҳолига транспорт-экспедиция хизмати кўрсатиш корхонасининг ҳайдовчиси О. Пўлатов, «Ташгорпасстранс» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли 2519-автоколоннадан Ш. Тўлабоев, «Ташоблгрузтранс» концернининг Ангрендаги 72-автокорхонасидан Т. Сулаймонов ва бошқалар меҳнатда салмоқли ютуқларга эришган ҳолда кутиб олдилар.

Шулар билан бир қаторда таъкидлаб ўтиш керакки, тармоғимизда ҳамма иш яхши кетаяпти, деб бўлмайди. Аҳолига хизмат кўрсатиш маданияти паст. Контейнерлар ва пакетлаштирилган шаклда, идишларга жойлаб ва марказлашган усулда юк ташиш негадир кенг тус олмаяпти. Фан-техника имкониятларидан яхши фойдаланаётганимиз йўқ, техникани таъмирлаш, унга хизмат кўрсатиш, юк ортиш-туширишни ишларини механизациялаш ҳамда автоматлаш даражаси ҳозирги талабларга жавоб бермайди. Умумий фойдаланиш автотранспортини кўпроқ самара келтирадиган соҳаларда устун даражада ривожлантиришни жадаллаштиришимиз лозим. Булар темир йўллардаги юк ҳосил бўладиган, сув хўжалиги объектлари, савдо, йўл хўжалиги корхоналари ва бошқа жойларга марказлашган усулда транспорт хизмати кўрсатишдир. Фақат иш сифати юқори бўлсагина рақобатчилик қобилиятини кўтаришимиз, тармоқнинг янада ҳужумкор ривожланишини таъминлашимиз мумкин.

Йўловчиларни ташишни ривожлантириш ва такомиллаштириш дастури аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини тубдан яхшилашни кўзда тутади. Умумий фойдаланиш автотранспорти иш ҳажмининг 55 фоизини одамларга кўрсатилаётган пулли хизмат ташкил этади. Жумҳуриятда яшаб турган ҳар бир киши у ёки бу даражада ана шундай хизматдан ҳар куни баҳраманд бўлаяпти.

Йўловчиларни ташийдиган автомобиль транспорти ишига аҳоли томонидан ҳаққоний равишда эътирозлар билдирилмоқда. Аҳволни ўнглаш учун бир қатор чоралар кўрилаяпти. Жумладан, шаҳар маршрутларида йўловчилар оқимини ўрганиш асосида автобуслар қатновининг энг мақбул жадвалларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш режалаштириб қўйилди. Автобуслар ҳаракатини бошқаришнинг автоматлашган системасини жорий этиш мўлжалланмоқда. Вилоят марказларида йўл диспетчерлик ходими марказлашган автобуслар ҳаракатини бошқариш хизматлари ташкил этилади.

Йўловчиларга хизмат кўрсатишни яхшилаш учун автобус ва енгил таксилар паркини тўлдириш, ўз вақтида янгилаб бориш лозим. Афсуски, бу соҳадаги ишларимиз кўнгилдагидек эмас. 1988—1990 йиллар мобайнида жумҳурият Автомобиль транспорти вазирлиги 1.400 га яқин автобус ва 400 та енгил таксини кам олди. Амалдаги эҳтиёжга ҳозирги пайтда 2102 та автобус ва 2700 та такси етишмай турибди. Бу йил ҳам аҳвол яхши эмас. Венгрияда чиқадиган «Икарус» автобусларига бўлган эҳтиёжимиз тахминан 30—35 фоиз қондирилмоқда, холос. Бундай қийинчиликдан қутулишнинг бирдан-бир йўли автомобилсозлик заводлари билан тўғридан-тўғри шартнома алоқалари ўрнатишдир. Шу соҳада жумҳуриятнинг тегишли органлари амалий ёрдамига муҳтожмиз.

«ГАЗ-24» автомобиллари танқислигининг ўрнини тўлдириш учун ҳар йили чакана савдодан мингтага яқин «Жигули» машиналари ажратилиши керак. Хизмат ҳажми ва турлари кенгайиши кичик корхоналарни, биринчи навбатда қишлоқ аҳоли пунктларида очишни тақозо этади. Қорақалпоғистон Мухтор Жумҳурияти ва Бухоро вилоятида ана шундай корхоналар қуриш ҳақида қарор қабул қилинди.

Тармоқнинг фан-техника комплекси янада ривож топади. Яқин беш йил бу соҳани тўлиқ компьютерлаш, бошқарувнинг қоғозсиз технологиясига ўтиш ҳамда маълумотларнинг минтақавий банкларини очиш йўлида ҳал қилувчи босқич бўлиб қолиши керак.

Ўзбекистон автомобиль транспортининг 70 йиллиги нишонланадиган 1991 йилда олдимизда катта ва мураккаб вазифалар турибди. Бозор иқтисодиёти шароитида тармоқнинг муваффақиятли фаолият кўрсатиши учун бошқарувга, мавжуд ва янги структураларни такомиллаштириш, автотранспортчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилашга замон талаблари нуқтаи назаридан ёндашишни эгаллаб олишимиз лозим.

Қ. СИДДИҚНАЗАРОВ,
Ўзбекистон ССЖ автомобиль транспорти вазирининг ўринбосари.

Мирзачўл районидаги Султон Сегизбоев номли давлат хўжалигининг ўнлаб пешқадам ҳайдовчилари совхоз муваффақиятларига муносиб улуш қўшмоқдалар. Улар етиштирилган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини кўзланган манзилларга ташишда жонбозлик кўрсатаяптилар. Мухбиримиз Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратда автотранспорт бўлинмаси мудири Босимбек Сулеев (олдинда), пешқадам ҳайдовчилардан Турсунбой Керемқулов ва Ҳамза Ботирбековни кўриб турибсиз.

Бир пиёла чой баҳона

Дам олиш саҳифаси

Оқибатли бўлинг

ЭЗГУЛИК

МУРУВВАТ

Олтмишинчи йиллар. Еғингарчилик кам бўлганлиги сабабли юқори қишлоқларда ҳаёт кечириш оғирлашиб қолган эди. Абдуғани ака оиласи билан Бекобод шаҳрига кўчиб келиб, кичик корхоналардан бирида ишлай бошлади. Қишлоқдошларидан кўпчилиги районимиз хўжаликларида эди. Сийрак бўлса-да, борди-келди бўлиб турарди. Колхоз участкаларидан бирида яхшигина ҳаёт кечираётган ака-укалар бамаслаҳат Абдуғани акани кўчириб келишга қарор қилишди.

— Болаларинг вояга етаяпти. Эрта-индин уларни уйлаш, жойлаш керак. Бизда кенгчилик. Уй-жой қуриб олиш мумкин. Ўзимиз ёрдам берамиз, — дейишди. Абдуғани акага «ўзимиз ёрдам берамиз», деган гап маъқул тушди ва колхозга кўчиб келди. Уйлик-жойлик бўлди, оилани мустаҳкамлай борди, колхозда сувчи бўлиб ишлади.

Инсон ҳаёти ҳам табиатга ҳамоҳанг. Иссиғи ҳам, совуғи ҳам бўлади. Тасодифан Абдуғани ака касалланиб қолди. Болалар эса ёш. Ўзи шифохонага боришга кўнмади. Уйи ҳам қишлоқ четида. Қариндошлари шу ердан ишга ўтишади. Улардан ёши катталарини бир ҳафта, ўн кун, ҳатто бир ой кутди. Кунлардан бирида Ёдгорбой кириб келди. Ҳол сўрашди. Тўшагида маъюс ўтирган Абдуғани ака неча хил мулоҳазалардан сўнг ёрилди:

— Бир ойдан бери кўзим йўлларингизда...

Бу гап Ёдгор акага қаттиқ таъсир қилди. Кечқурун ака-укаларига ётиғи билан тушунтирди. Акалар навбати билан унинг ҳолидан хабар олиб турадиган бўлишди.

«Эй фарзанд, яхшилик қил ва қилган яхшилигингдан ҳаргиз пушаймон бўлма. Агар пушаймон бўлсанг, бу дунёда жазо тортасан», — дейилади «Қобуснома»да. Одамларга саховат кўрсатиш, мурувватли бўлиш, меҳр-оқибатга чорлаш инсонларга хос фазилатдир. Инсон ўз фазилатлари билан бир-биридан ажралиб туради. Шундай экан, бошқаларга кўрсатилган оқибат, мурувватни таъна, таъма қилмаслик керак.

РАНГ КЎР, ҲОЛ СЎР

Шифохоналардан бирида 17—18 яшар бир қиз даволаниб ётарди. Исми — Баҳор. Яқин хўжаликдан келган. Оёғи шикастланганлиги учун бир томонга сал қийшайиб юради. Дарддан ҳали фориғ бўлган эмас. Лекин тез-тез ҳовлига чиқади. Дарвозага тикилиб ўтиради. Кунлардан бирида ундан сўрадим:

— Зерикиб қолдингизми?

— Уйга кетгим келаяпти.

— Ҳали даволанишингиз керак-ку, шифокорлар жавоб беришармикан? Бунинг устига тамоман соғайиб кетмаган бўлсангиз.

— Жиянларимни жуда соғиндим, — деди Баҳор.

У кетма-кет бўлим мудири қабулига кириб, жавоб олди. Уйига кетди. «Афсус, у батамом соғайиб кетмаган эдида», — деб қолдик. Лекин орадан 4 кун ўтмасдан яна олиб келишди. Ота-онаси совхозда обрў-эътиборли, акалари эса турли ташкилотларда ишлашаркан. Лекин улар Баҳорни унутиб юборишганми ёки шифохоналарда кўп даволаниб, зериктириб қўйганми, ҳарқалай 8—10 кунда бир, ўшанда ҳам озроқ ширинлик, нон, печенье кўтариб келишарди.

Баҳорнинг ранги сўлғин, рамақда жон, зўрға юрарди. Ҳар замонда бир келадиган ака-укаларидан бирортаси: «Нима олиб келайлик, сенга нималар даво бўлади?» — деб сўрамасди. Бечора қиз юрак дардларини уларга очиқ айтолмасди. Шу ерда меҳр-оқибат қайда қолди, дегимиз келади.

Баҳор соғаймади. Дарди, алами, ҳасратларини ўзи бирла ола кетди.

РИШТАЛАР УЗИЛМАСИН

Меҳрибонлик, оқибат, назокат инсон тириклигида бўлгани маъқул. Оғайнилар бетоб бўлиб қолса, вақтида боролмаймиз, ҳол сўролмаймиз. Лекин қариндошлар орасида меҳр ришталари узилгудек бўлса, бунга чидаб бўладими, ахир?!

Назокат ҳамиша ўринли бўлгани яхши. Ҳар бир шахснинг ғайрати, инсонларга муносабати, ўз қадр-қимматини англаб етиши ўзига мутаносиб бўлса, қандай ажойиб. Лекин бу бир орзу, холос. Район марказида мустақил ҳаёт кечираётган Салоҳиддин онасини кўргани бормас, уруғларидан ҳам бир оғиз сўраб қўймасди. Она оламдан ўтгач, қўлига ҳасса ушлаб уввос тортиб йиғлади. Бу қалбдан чиқаётган йиғи эмас, одамлар олдидаги кўриниш эди, холос. Энди у онага тош қўйиш тараддудида юрган эмиш. Тириклигида ҳол сўрашга ярамаган инсон, она қабрига тош қўйса, ижобат бўлармикан?

Шифохонага Пушкин номли совхоздан келтирилган Назокатнинг аҳволи оғир эди. Тўғри, болалари хабар олиб туришди. Лекин бемеҳр акалари бормасди. Ҳатто, дурустгина лавозимда ишлайдиган турмуш ўртоғи ҳам ўн бир кундан кейин хабар олди. Буни нима деб атаса бўлади, ахир? Меҳр-оқибат ришталари таранглашиб кетмаяптими? Уни узмаслик, мустаҳкамлаш инсонларнинг ўз қўлларида. Борди-келдини кўпайтириш, ҳолидан хабар олиб туриш, лозим бўлса, амалий ёрдам бериш, ҳиммат кўрсатиш ҳар бир инсоннинг виждонига ҳавола. Лекин ҳиммат нима? Саховатчи? Меҳрдан оқибатнинг қандай фарқи бор? Бу саволларга кўпчилик ёшларимиз жавоб қайтара олмайдилар ёки ўйланиб қоладилар. Ўзбек халқ эртакларидан бирида ака-ука ҳамкорликда деҳқончилик қилиб, ғаллани ўриб-янчиб, хирмонга, тўплаб, иккига бўлиб уйларига қайтганларидан кейин ака келиб ўз буғдойидан укасининг буғдойига, кейинроқ эса ука келиб, ўз улушидан акасининг ғалласига қўшиб кетиши саховатпешаликнинг бир белгисидир.

УМР БЕЗАГИ

Яхшилик ерда қолмайди, дейишади. Бировга шундай иш қилган одам ҳеч қачон кам бўлмайди. У кишилар қалбида муҳрланиб қолади. У кичик бир мурувватни умрбод эслаб юриши мумкин. Лекин ҳамма ҳам яхшиликнинг қадрига етавермайди. Уни оддий тажрибада синаб кўрса ҳам бўлади. Яқинда ишхонага Навоий номли колхозда истиқомат қиладиган Эргаш Алимов кириб келди. Ўзи Янгиер шаҳрида соқчилик хизматида ишларкан, яқинда участкада бўлиб ўтган никоҳ тўйи ҳақида фахрланиб гапириб берди.

— Уйланган йигит сизга ким бўлади? — деб деб сўрадим.

— Қўшнимизнинг ўғли— Бахтиёр Бобобеков. Ўзи участкада алоқа монтёри. Лекин бизга яқин бўлиб қолган. Отаси Султон Бобобеков жисмоний камчилиги бўлганлигиданми, менинг отам унга ёрдам қўлини чўзиб, уйланишида ҳам ҳиммат кўрсатган экан. Оиласи тинч эди. Султон ака 4 фарзандлик бўлганда турмуш ўртоғи Салима вафот этди. Отам ҳаёт эди. Қўшниларнинг болаларидан хабардор бўлиб турасан, деб менга васият қилгандилар. Мен шунга кўра болалар тарбиясига, ўқиши, ўзини тутиб олишига озгина ҳиммат кўрсатган бўлсам, шукр қиламан, — деди у.

Она вафот этганда болаларнинг каттаси—6, кичиги—1,5 ёшда экан. Эндиликда каттаси Турон Бобобеков ўз оиласи билан Янгиер шаҳрида яшайди. Қизи Увоқ қишлоғига турмушга чиққан. Отаси Султон ака касалланиб қолиб, узоқ муддат даволангач, ногиронликка чиқарилган. Фарзандлар тарбиясида Эргаш Алимов сингари кишилар мурувват кўрсатишган. Улар ва бошқа қариндошлар ҳимматини Бобобековлар унутмасалар керак, деб ўйлайман.

«Ўз-ўзини ҳурмат қилмасдан туриб, софлик ва шахснинг маънавий бойлиги камол топмайди. Ўзини иззатлаш, орномус, ғурур, ўз қадр-қимматини билиш фазилати — туйғуларни янада нафис қилиб қайрайдиган қайроқтошдир», — дейди совет педагоги В. А. Сухомлинский. Ҳар бир киши иззатини, ҳурматини билиши керак. Ўзини билган киши бошқаларни ҳам яхши тушунади. Меҳр, оқибатни, ҳимматни билган одам оқибатлироқ, инсонларга меҳрибонроқ бўлади. Бемеҳр, беоқибат, беандиша, бесаховат, мурувватсиз кишилар учраб қолгудек бўлса, уларга ётиғи билан тушунтириб, яхшиликка буриб юборайлик, токи бу такрорланмасин.

Йўлдош БОБОЕВ.

Қишловга тайёрланаётган Ғиждувон районидаги «Кўкча» давлат хўжалиги чўпонлари қизғин дамларни бошдан кечирмоқдалар. Бундай вақтда яйловдан узоққа санъат масканига бориб ҳордиқ чиқариш у ёқда турсин, ҳатто телевизор кўришга ҳам фурсат топиш қийин.

Хўжаликнинг «Ёш истеъдодлар» ашула ва рақс ансамбли ўтов ёнига келиб концерт қўяр экан, унга нима етсин!

СУРАТДА: ансамбль қатнашчиларининг бир гуруҳи.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

ТИББИЁТ ОЛАМИДА

Андижон ва Ўш вилоятлари шифокорлари санитария маорифи ишлари юзасидан мунтазам равишда ахборот ва тўпланган тажриба билан ўртоқлашиб туриш тўғрисида келишиб олдилар. Ўш санитария маорифи уйи шифокорлари делегацияси Андижонга келганда бундай келишувга эришилди.

Қирғизистонлик шифокорлар «Саломатлик» вилоят марказининг иши билан танишдилар. Меҳнат жамоаларида, турар-жойларда санитария маорифи ишлари борасида тўпланган тажриба алмашилди.

* * *

Янгиқўрғон районидаги Ульянов номли давлат хўжалиги раҳбарлари ўз янги маъмурий биноларини шифокорларга бердилар. Бу ерда оналар ва болалар учун кундузги стационар очилди.

Кундузги стационар бу хўжаликда барпо этилган «Саломатлик шаҳарчаси»ни тўлдирди. Беш гектар майдондаги боғда жойлашган комплексда 100 ўринли касалхона, 25 ўринли туғруқхона, дорихона, шунингдек новвойхона, ошхона, сартарошхона ва кутубхона бор.

Ҳайда уловингни,
Ҳайда, болажон,
Узоқлаш даврнинг
Ташвишларидан!
Зораки, васл ўлса
Ёрқинроқ замон,
Бахтинг камол топса
Олқишларидан.
Ҳайда уловингни,
Ҳайда, болажон!...

М. РИХСИЕВ олган сурат.

Ҳажвия

ШОВ-ШУВ

— Ие-ие, тарелка учаяпти, болалар, ана, ерга тушди, — деди кўчада келаётган йигитлардан бири. Улар ўша томонга қараб, ўз кўзларига ишонишмади.

— Во... Наҳотки, бу ўша бўлса?! — ажабланди яна бири анграйиб ёнидагиси:

— Кимнинг уйига тушди экан? — дея гумонсиради.

— Каримхон аканикига тушганга ўхшайди. Девордан секин мўралайлик.

Қарангки, Каримхон ака ўша пайтда ҳовлисида ивирсиб юрган эди. Бирдан ҳовлисига учиб тушган ликопчадан чўчиб кетди:

— Ие-ие, бу кимаси бўлди, ё тавба, — дея олди холос. Унинг олдига боришдан қўрқди, ким билади... «Ликопча» ўзимиз ош сузадиган лагандек катталикда ва ўшанга ўхшарди.

— Каримхон ака, ҳо Каримхон ака, — деб девордан чақиришди йигитлар.

— Ҳа, ... тезроқ келинглар, тезроқ, — имо билан чақирди уй эгаси. Улар ҳам тезда ҳовлига киришди.

— Нима қилдим энди, йигитлар? — сўради Каримхон.

— Ҳайронман, — жавоб қилди улардан бири. Яқинроқ бориб кўринг-чи?

— Сен ўзинг бор-чи!

— Ўзингиз боринг, э...— қўлини силтади ҳалиги йигит чеккароқ қочиб. Каримхоннинг хотини ташқарида бўлаётган савдога тушунмай ҳалпиллаганича уйдан чиқиб келди:

— Келинглар.

— Келдик, — дейишди меҳмонлар имо билан уни кўрсатиб.

— Ювуқсиз ликопчами?— деди хотини ҳеч нимани тушунмай, ўша томонга икки қадам ташлади.

— Тўхта, у осмондан тушди, — деди Каримхон хотинининг қўлидан тортиб. Аёли бармоғини оғзига босди.

— Вой, шўрим, — деди учар ликопчаларни эслаб. — Энди нима қиламиз?!

Қоронғи тушиб ҳамма уй-уйига тарқади. Каримхон пешайвоннинг чироғини ёқиб уйига кириб кетди. Қани энди у ташқарига чиқа олса. Кечаси билан уйқуси келмади, дераза олдига ўтириб, воқеа давомини кузата бошлади. Баъзида эрига хотини ҳам кўмаклашиб турди, улар бир-бирларига нималарнидир маъқуллашгандек ҳам бўлишди. Бирдан «Ликоп» қимирлади, Каримхон соатга қаради: 2 дан 35 минут ўтибди. У бир у ёққа, бир бу ёққа сурилди ва ёнида мушукдек маҳлуқ пайдо бўлди. Пешайвонда ёқилган чироқнинг нурсиз ёруғида нималиги аниқ кўринмас эди. Яна бироз вақт ўтгач, у ерда итдек маҳлуқ кўринди ва олдингиси ғойиб бўлди: «Ликоп» яна қимирлай бошлади, унинг жимжимадор шуъласи бир кўриниб, бир йўқолиб қоларди. Шу алфозда вақт ўтар экан, тонгги соат 5 ларда Каримхон дераза раҳига бош қўйиб ухлаб қолди. Бир соатча ухлаган экан шекилли, уни кўчадан келган чақириқ уйғотиб юборди ва тезда «Ликоп» га қаради. «Ликоп» тўнтарилиб қолибди, ташқаридаги овоз ҳамон тинмай Каримхон акани чақирарди.

— Ҳо, кетаяпман, ҳозир, — деди ва бориб дарвозани очди.

«Ликопча» тушди деган сеҳрли хабар қишлоқ аҳлига тарқалган эди. Эрталабдан қизиқувчилар кела бошлади. Улар тўнкарилган «Ликопча»ни кўриб ҳайратда қолишар ва бирон нима англай ололмас эдилар. Ҳаш-паш дегунча ҳовли одамга тўлди. Биронтаси ҳам «Ликопча»га яқинлаша олмасди. Каримхон эса оғзини кўпиртириб гапирарди.

— Ликопча аста-секин қўнди, учиб кетармикан деб кутдим, кетмади, қоронғи тушгандан кейин уй ичидан кузата бошладим. Сизга ёлғон худога чин, соат иккидан ошганда бирдан ўзидан ёруғлик чиқариб кўтарилди. У ёққа юрди, бу ёққа юрди, сўнг ўртасидан бир нарса юқорилаб эчкидай нарса пайдо бўлди. Қулоқлари узун, кўзлари катта-катта, оғзи ҳам мана шундай келади, эгнига жунли қора кийим кийиб олибди. Қўрқиб кетдим, мен томонга ҳам бир қараб қўйди, аммо ҳеч нарса демади. Бирдан «Ликопча» яна сакраб-сакраб қўзғала бошлади, қарасам эшакдек келадиган яна бир маҳлуқ пайдо бўлди ва ёнидагига: «Бор, Каримхон аканинг булоғидан сув келтир», — деди. Ҳайронман униси ҳам ўзимизнинг тилимизда гапирди. Кейин мен томонга шундоқ қилиб қараган эди, бирдан ухлаб қолибман. Эрталаб қарасам, тўнтарилиб олибди.

Ана бўлди томоша, мана бўлди томоша. Каримхон аканинг дарвозаси катта очиқ, уйига кириб-чиқаётганларнинг сон-саноғи йўқ. Хабар ўша куни қўшни районларга ҳам тарқади. Суратчаш билан икки мухбир ҳансирашиб кириб келишди.

— «Учар ликопча» тушган ҳовли шу ерми? — деди биринчи бўлиб кирган киши.

Мухбирларни Каримхон қарши олди. Суратчаш «Ликопча»ни узоқроқда туриб тасвирга тушира бошлади. Каримхон ака мухбирга бўлган воқеани гапира кетди:

— Кечки пайт шундоқ осмонга қарасам бир юмалоқ нарса яшил, қизил, сариқ чироғини ёқиб, айланиб, мен томон учиб келмоқда. Бирдан «Каримхон ака, чеккароқ туринг, биз сизникига қўнамиз», деган овоз келди...

Каримхон аканинг қўшниси Ёқубжон сариқ, эрталаб юмуш билан шаҳарга кетган эди, кечки пайт уйига қайтгач шов-шувни эшитиб, ўпкасини қўлтиқлаб чиқиб келди. Бўлган воқеани эшитди-да, «Ликопча»га қараб кулгисини зўрға босиб, бошини қашлади:

— Ё тавба, бу кеча кечки пайт хотинимга аччиқ қилиб «нега ювуқсиз қолди», деб отиб юборган лаганимиз-ку, — деди у.

Йиғилганларнинг оғзи Каримхон аканинг дарвозасидек ланг очилиб, қолди.

Сатилла ҲУСАН.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

«ТИРИЛГАН» СОАТЛАР

Ивано-Франко вилоят маданият уйининг ходими Р. Илитич бутун бўш вақтини соатларга бағишлайди. Нодир дарахт ёғочларидан соат механизмлари учун қути ясайди. Мутахассисларнинг фикрича, унинг қадимий усулда тайёрлаган ҳар бир иши санъат асарига тенг келади. Р. Илитич 50 та соатни қайта тиклади. Улардан олтитаси Канадада, иккитаси — Новгородда, қолганлари — Карпатбўйи шаҳар ва қишлоқларида ишлаб турибди.

КАПТАРЛАР БАҲСИ

Каптарларнинг биринчи оммавий мусобақаси бундан 100 йил муқаддам Киев остоналарида бўлиб ўтган эди. Бу йил каптарбозлар жамияти ўз юбилейини ўтказади: Ленинград ва Архангельск, Челябинск ва Свердловск, Куйбишев ва Волгоград каптарбозлари Киевга тўпланиб, баҳс юритадилар.

УЛКАН БАЛИҚ

Волга дарёсининг Астрахань томонида улкан туябалиқ овланди. Унинг вазни — қарийб бир тонна, узунлиги — 4 метру 26 сантиметр экан. Уруғи бир центнердан кўпроқ чиқди. Ихтиологлар балиқ етмиш йилча яшаганини аниқладилар. Мутахассислар ҳозир музей учун унинг тулупини ясашаяпти.

ҚАДИМИЙ ШАҲАР

Меъмор Д. Романюк Ровно шаҳрини «қайта қурди». Тўғри, у амалда эмас, балки XVIII аср охирларидаги қиёфасида макетда қад кўтарди. Ўша пайтда шаҳарда 467 хонадон бўлиб, уларда 2.638 киши истиқомат қилган, олтита завод, битта фабрика ва иккита сув тегирмони ишлаб турган. Буларни аниқлашга қадимга хариталар, планлар ҳамда фотосуратлар ёрдам берди.

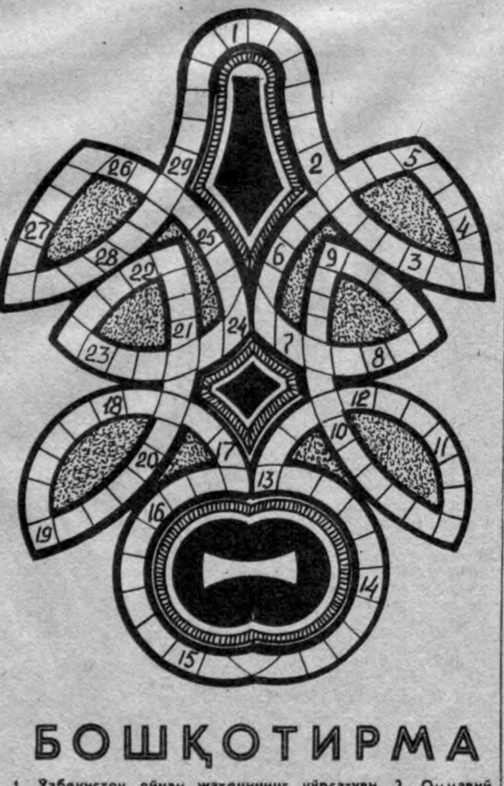

БОШҚОТИРМА

1. Ўзбекистон ойнаи жаҳонининг кўрсатуви. 2. Оммавий тайёрланган ўйин-кулги. 3. Ёввойи тоғ ҳайвони. 4. Ҳақиқат, ҳақ. 5. Чирой, ҳусн. 6. От-улов туёғи анжоми. 7. Аъло, бебаҳо. 8. «Оловли йўллар» фильмидаги қаҳрамонлардан бири. 9. Жабру жафо тортган киши. 10. Ўзбек совет заминшунос олими. 11. Аҳд-паймонга садоқат. 12. С. Айний асари. 13. Ўхшашлик, бир хиллик. 14. Узоқ мулоҳазага бормай қилинган ҳаракат. 15. Бирор ишни уддалаш қобилияти. 16. Истак, хоҳиш. 17. Ҳунарманд. 18. Ғалла ўсимлиги. 19. Тор йўл. 20. Ҳамкасблик. 21. Ёзма арз. 22. Яхна ичимлик. 23. Алмашиниб бажариладиган иш. 24. Йигириш учун ишлатиладиган ингичка табиий материал. 25. Маълум жойда яшовчи одамлар мажмуи. 26. Намуна. 27. Сертош ер. 28. Полиз экини. 29. Энг камида ўн икки байтли мадҳия.

Тузувчи: Фаёз ҒАФУРОВ.

КЕЛИНГ, БИР КУЛИШАЙЛИК

Бир киши ҳамкасбига шикоят қилиб деди:

— Сени билмадим-у лекин менга шофёрлик қилиш жуда қийин бўлиб кетганга ўхшайди. Ҳар доим бир оёғинг машинада бўлса, иккинчиси гўрда...

Ҳамкасби ҳайрон бўлиб сўради:

— Иккала оёғинг ҳам банд бўлса, унда тормозни қайси оёғинг билан босасан!

* * *

Бир аёл эрини кута-кута тоқати тоқ бўлгач, ён қўшнисига ташвишланиб деди:

— Эрим уч кундан бери уйга келмаяпти, нима қиларимни билмай гарангман. Ҳаммаёққа қўнғироқ қилиб чиқдим — милициягаям, касалхонагаям, ҳушёрхонагаям, ҳатто ўликхонагаям! Лекин на ўлигининг, на тиригининг дараги бор!

— Ундай бўлса, — дея маслаҳат берди қўшниси, — ишхонасигаям қўнғироқ қилиб кўринг, балки ҳалиям ишлаб ўтиргандир.

Тўпловчи: Т. МАҲМУДОВ.

СПОРТ

ФУТБОЛ

Мамлакат чемпионатининг биринчи поғонасида мавсум якунланишига икки тур қолганда келаси йили кучлилар сафида иштирок этадиган уч команда маълум бўлди. Булар Владикавказнинг «Спартак», Запорожьенинг «Металлург» ва Тошкентнинг «Пахтакор» коллективларидир. Навбатда бўладиган икки тур учрашувлари совринли ўринлар қандай тақсимланишида муҳим аҳамият касб этади. Шунингдек, юқори поғонанинг омадсиз командаси билан ўтиш турнирида қатнашадиган коллектив ҳам аниқланади.

Энди эътиборингизга ўйинлар жадвалини ҳавола этамиз.

	У	Т	О
«Спартак»	36	68-29	53
«Металлург»	36	55-26	51
«Пахтакор»	36	76-44	50
«Динамо» Ст	36	51-37	44
«Шинник»	36	52-37	44
«Локомотив» М	36	45-33	43
«Нистру»	36	45-42	37
«Нефтчи»	36	50-47	36
«Факел»	36	40-42	35
«Динамо» Сх	35	30-37	34
«Таврия»	36	36-37	34
«Геолог»	36	33-44	33
«Тирас»	36	28-42	33
«Котайк»	36	41-50	31
«Ростсельмаш»	36	37-49	31
«Локомотив» НН	36	38-54	31
«Зенит»	36	34-37	30
«Қайрат»	36	33-48	28
«Кубань»	36	31-55	26
«Кузбасс»	35	21-54	14

Бугунги учрашувлар орасида айниқса пешқадам — «Спартак» ва тўртинчи ўринга даъвогар Ставрополь динамочилари, «Локомотив» (Москва) — «Металлург» (Запорожье) ўртасидаги матчлар ниҳоятда кескин ва муросасиз ўтиши кутилаяпти. «Пахтакор» ўз майдонида Воронежнинг «Факел» коллективини қабул қилади.

ШАХМАТ

Гарри Каспаров ва Анатолий Карпов ўртасида ўтказилаётган жаҳон биринчилиги матчининг олтинчи партияси давом эттирилмай, дуранг натижа қайд этилди. Ҳисоб 3,5:2,5, олдинда жаҳон чемпиони.

Мамлакат биринчилигининг еттинчи турида Вижманавин Асеевни, Белявский Розенталисни, Новиков Смирнинни, Юдасин Шнейдерни енгди. Халифман — Епишин, Кузьмин—Эйнгорн, Двойрис —Бареев учрашувларида кучлар тенг келди.

Етти турдан сўнг 5,5 очко жамғарган Вижманавин пешқадамлик қилаяпти. Белявскийда 5, Епишин ва Юдасинда 4,5 тадан очко бор.

ВОЛЕЙБОЛ

Рио-де-Жанейрода эркаклар командалари ўртасида жаҳон биринчилигининг чорак финал учрашувлари бошланди. СССР терма командаси болгариялик волейболчилар билан куч синашди. Бу ўйинда вакилларимиз 3:0 ҳисобида ғолиб чиқдилар. СССР терма командаси ярим финалда Куба спортчилари билан учрашади.

ХОККЕЙ

Мамлакат биринчилигининг юқори поғонасида икки учрашув бўлиб ўтди. Москва армиячилари Челябинскда маҳаллий «Трактор» командасини 4:1 ҳисобида енгдилар. «Автомобилист» — «Этиль» коллективлари ўйинида дуранг натижа қайд этилди.

Биринчиликда 17 учрашувдан сўнг 27 очко жамғарган Москва динамочилари пешқадамлик қилишаяпти. Иккинчи ўринни эгаллаб турган пойтахтнинг «Крылья Советов» командасида 26 очко бор.

«ХАЛҚ СЎЗИ» — ҲАҚ СЎЗ

Рўзнома туғилди. Унинг хамири ўзбек тилида, дарёларимиз сувида, конларимиз тузида қорилиб, қуёшимиз тандирида пиширилди. Нияти: неклик, поклик, ҳақгўйлик, адолатпарварлик. Ё насиб: сизга фикрдош, суҳбатдош, сирдош, маслаҳатчи бўлажак, қадриятларингизни астойдил ҳимоя этажак.

Ваъдаларимиз насия эмас, нақд эканлигига ишонинг.

Ҳафтада беш кун (якшанба ва душанбадан ташқари) «Халқ сўзи»ни ўқийман ва уқаман десангиз, рўзномага обуна бўлинг. Бир марта ҳиммат ила 17 сўм 40 тийин тўласангиз, у 1991 йил давомида уйингиз эшигидан кириб боришни тарк қилмайди.

Расмийлаштириш «Союзпечать» тармоқларида, иш, ўқиш, яшаш жойларида бемалол олиб борилади. Индексимизни билиб қўйинг: «Халқ сўзи»ники 64608, «Народное слово»ники 64609.

Мабодо сизга «бунақа газета ҳали йўқ» дейишса ишонмайсиз, бошқа нашрга мажбуран ёздиришмоқчи бўлишса кўнмайсиз, албатта.

Ҳурмат билан:
«ХАЛҚ СЎЗИ»НИНГ
ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ.

Д. 1264 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12